

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

BIBLIOTEKOS 2014 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
I.I. Bibliotekų prieinamumas.....	4
Nestacionarinis aptarnavimas.....	4
Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešojoje bibliotekoje	5
II. FONDO FORMAVIMAS	5
Fondo būklė	5
Aprūpinimas dokumentais.....	6
Dokumentų nurašymas	12
Fondo panaudojimas.....	12
III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	14
Vartotojų telkimas	14
Vartotojų skaičius	14
Vartotojų sudėties pokyčiai	15
Lankomumas.....	16
Išduotis	17
Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	21
TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai	22
Renginiai.....	23
Mokamos paslaugos	26
IV. DARBAS SU SKAITYTOJAIŠ VAIKAIS	27
Skaitytojų telkimas	27
Skaitytojų vaikų aptarnavimas	28
Apsilankymų skaičius.....	28
Lankomumas	29
Išduotis	29
Renginiai vaikams	31
V. Informacijos ir kraštotyros veikla.....	32
LIBIS PĮ diegimas	32
Informacinis fondas	33
Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas	34
Internetas	36
Elektroninės bibliotekų paslaugos.....	36
Kraštotyros veikla	39
VI. METODINĖ VEIKLA.....	41
Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	43
Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas.....	44
VII. PERSONALAS.....	46
VIII. Materialinė bazė.....	49
Inventoriaus būklė.....	49
IX. Finansavimas	51
IŠVADOS	52

I. BENDROJI DALIS

2014 metais Panevėžio rajono viešoji biblioteka, siekdama tapti atvira, modernia institucija visuomenės prieigai prie informacijos ir kultūros vertybių, itin aktyviai plėtojo bibliotekinių kvalifikacijos bei profesinės kompetencijos veiklą. Buvo gilinamasi į darbo su vartotojais formas, vartotojų grupių šiuolaikinio vertinimo tendencijas.

Ataskaitiniai metai bibliotekoje pasižymėjo ir projektų gausa. Lietuvos kultūros taryba parėmė projektus „Vakarojimai dvarelyje: dvarų istorijos“, Literatūrinės edukacinės kelionės „Kai knygas draudė“, „Gerasis skaitymo virusas“. Panevėžio rajono savivaldybės finansuoti projektai - Kūrybiniai edukaciniai užsiėmimai „Mano vasaros talismanas“, Vasaros stovyklėlė Velžio bibliotekoje „Aktyviai, kūrybiškai, turiningai“, „Sužinok, atrask, įgyvendink“ Informacinės sesijos jaunimui.

Bibliotekos ir ruošė projektus, ir juose dalyvavo. Tęstinio projekto „Savaniai Panevėžyje, vykdomo su VŠĮ A. Lipniūno kultūros centru, metu sulaukė jau 5 grupės savanorių iš Italijos ir Ukrainos.

Viešoji biblioteka įgyvendino visoje ES finansuojamą jaunimo savanoriškos tarnybos projektą „Būk savanoriu“. Įgyvendinant šį projektą bibliotekoje jau savanoriavo 5 jaunuoliai.

Biblioteka yra Eurodesk atstovė Panevėžio rajone. Per metus surengtuose 20 įvairių renginių ir mobilių sesijų dalyvavo daugiau kaip 400 Panevėžio rajono ir miesto jaunų žmonių. 2011 m. tapusi tarptautinio jaunimo informavimo tinklo „Eurodesk Lietuva“ programos nare, biblioteka teikia išskirtinę europinę informaciją Panevėžio krašto jaunimui ir dirbantiems su jaunimu.

2014 m. Lietuvos viešąsias bibliotekas 80-ojoje IFLA (Tarptautinė bibliotekų asociacijų federacija) konferencijoje Lione (Prancūzija) atstovavo rajono bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė. Konferencijoje dalyvavo 120 – ties šalių atstovai.

Per metus bibliotekose surengta daugiau kaip 1000 renginių. Gegužės 16 d. Puziniškio muziejuje (Panevėžio r.) įteikta 26-oji Gabrielės Petkevičaitės – Bitės literatūros premija. Ją pelnė Valentinas Sventickas už knygą „Guriniai“. Paminėtas XX a. pradžios lietuvių kultūros veikėjo, poeto Mato Grigonio 125-osios gimimo metinės renginiu „Mano vardas gyvuos“. Panevėžio rajono viešoji biblioteka savo krašto visuomenę pakvietė į Juozo Tumo-Vaižganto 145-ųjų gimimo metinių renginį, kuris vyko bibliotekos muziejuje Ustronėje. Tradicinės kasmetinės rajono bibliotekinių šventės „Ištikimi knygai“ metu, rajono Metų bibliotekininke buvo išrinkta Asta Nedveckienė, bei įvertintos kitų darbuotojų iniciatyvos, gerinant bei tobulinant bibliotekų paslaugas rajono gyventojams. Surengti Italijos, Ukrainos ir Vokietijos kultūros vakarai. Biblioteka įsijungė į Prezidentės inicijuojamą Knygų Kalėdų akciją, kurios metu rajono bibliotekos surengė daugiau kaip 30 renginių ir gavo paramą virš 500 fiz. vnt. knygų.

Atnaujinta Pilietinės visuomenės instituto „Civitas“ veikla bibliotekoje. Pirmasis renginys - diskusija „Socialinės politikos iššūkiai“ su prof. B.Gruževskiu.

Įsibėgėjo rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla: vyksta susitikimai su kitų rajonų ir miestų literatais, menininkų kūrybinėmis organizacijomis. 2014 m. balandžio 9 dieną Panevėžio rajono literatų klubas „Polėkis“ įregistruotas kaip viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma – asociacija.

Bendradarbiaujant su įvairiomis institucijomis buvo aktyviai teikiamos elektronines ir socialines paslaugas:

- ✓ Panevėžio apskrities Valstybinė mokesčių inspekcijos – specialistai konsultavo daugiau kaip 300 gyventojų rajone mokesčių deklaravimo ir kt. klausimais;
- ✓ Sudarant sąlygas neįgaliesiems integruotis į visuomenę su Panevėžio rajono neįgaliųjų draugija „Viltis“ – surengti smulkiųjų amatų mokymai Vadoklių, Nevėžio bibliotekose vietos gyventojams
- ✓ Surengti nemokami kompiuterinio raštingumo mokymai gyventojams ir suteikta individualių konsultacijų daugiau kaip 120 gyventojų.
- ✓ Suorganizuoti nemokami italų ir prancūzų kalbų kursai gyventojams.

I.I. Bibliotekų prieinamumas

Bibliotekų skaičius. Tinklo pokyčiai

Rajone veikia Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, 34 kaimo bibliotekos ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną.

iš viso – 36

- viešosios bibliotekos – 1
- miesto bibliotekų – 1
- kaimo bibliotekų – 34
- sujungtų bibliotekų – nėra.

Įgyvendinant projektą „Universalių daugiaviečių centrų Panevėžio rajone steigimas“ nuo 2014 metų rugsėjo 1 d Gustonių biblioteka pervadinta Gustonių biblioteka –UDC, o Šilų ir Tiltagalių bibliotekos įsikūrė vietos daugiaviečių centruose.

Nestacionarinis aptarnavimas

- bibliotekinių punktų skaičius – 1.

Rajone veikia vienas – Sujetų - knygų išdavimo punktas.

- Knygnešių skaičius rajone – 121

Neįgalių ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas

- Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 163

Senyvo amžiaus ir neįgalūs skaitytojus spaudiniai bibliotekininkai stengiasi aprūpinti patys arba pasitelkia skaitytojų artimuosius, kaimynus ir socialinius darbuotojus. Skaitytojų, kuriems spauda pristatoma į namus, nėra daug. Vidutiniškai po 2 – 4 kiekvienoje bibliotekoje

Ryšiai su Lietuvos aklujų biblioteka

Panevėžyje veikia Lietuvos Aklujų bibliotekos filialas, kuris aptarnauja ir savo skaitytojus Panevėžio rajone.

Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešojoje bibliotekoje

2014 m., Panevėžio rajono Tarybai patvirtinus Bibliotekos nuostatus, buvo papildyta ir patvirtinta Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos organizacinė valdymo struktūra.

Viešojoje bibliotekoje veikia 2 skyriai:

- Komplektavimo skyrius
- Skaitytojų aptarnavimo skyrius

Viešojoje bibliotekoje yra Ūkio reikalų bei Buhalterijos padaliniai. Naujamiesčio gyvenvietėje veikia bibliotekai priklausantis Viešosios interneto prieigos taškas. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

II. FONDO FORMAVIMAS

Fondo būklė

Iš viso yra sistemoje - **259752 fiz. vnt. – 186312 pav.** dokumentų. Iš jų:

Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
67 908 fiz. vnt. – 2 8108 pav.	17 869 fiz. vnt. – 9 270 pav.	173 975 fiz. vnt. – 148 864 pav.

Lyginant su 2013 metais, rajono centralizuotos bibliotekų sistemos dokumentų fondas sumažėjo daugiau kaip aštuoniais tūkstančiais (87207) fiz. vnt. Taigi, nors ir gauta daugiau naujų dokumentų, bet ir nurašyta daugiau. Nurašytų dokumentų skaičius metinį gavimą viršijo daugiau nei 2,3 karto.

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 163 832 fiz. vnt. – 63 %.

Iš jų:

- Savivaldybės VB – 24 986 fiz. vnt. – 37 %
- Miesto bibliotekoje – 11 903 fiz. vnt. – 67 %
- Kaimo bibliotekose – 126 943 fiz. vnt. – 73 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros– 95 920 fiz. vnt. – 37 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 42 922 fiz. vnt. – 63 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 966 fiz. vnt. – 33 %
	☐ Kaimo bibliotekoje – 47 032 fiz. vnt. – 27 %

CBS fondo sudėtis pagal grožinės ir teminės literatūros santykį šiek tiek pakito - 1 % padaugėjo teminės literatūros. Viešojoje bibliotekoje pastarosios padaugėjo 0,34 %, miesto – 0,43%, o kaimo priešingai – sumažėjo 0,39 %.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -6 547 fiz.vnt. – 3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 6 541 fiz. vnt – 10 % . Iš jų :
	☐ žurnalų – 6 253 fiz. vnt.
	☐ laikraščių – 288 fiz. vnt.
	☐ Miesto bibliotekoje – -*
	☐ Kaimo bibliotekoje -*

Šie skaičiai parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą. Tai:

- prenumeruojami periodiniai leidiniai viešojoje bibliotekoje, kurie iš ankstesnių metų yra įtraukti į Bendrosios apskaitos knygą ir saugomi fonduose.
- ataskaitiniais metais įtraukiamas į apskaitą ir pridamas prie VB periodikos skaičių tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynės“, kuris saugomas nuolatinai.
- pridėti kiti žurnalai, kurie gauti ne prenumeratos keliu ir įtraukti į apskaitą.

Kiti prenumeratos keliu gaunami leidiniai nėra įtraukiami į apskaitą.

*Kaimo bibliotekose periodiniai leidiniai saugomi tik vienerius metus ir trumpiau (t.y. laikinai), atsižvelgiant į turimą saugojimui vietą, ir į Bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų 6,3 fiz. vnt.	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų – 35,1 fiz. vnt.
Iš jų:	
Mieste – 5,5	mieste – 40,7
kaime – 5,0	kaime – 31,3

Vienam gyventojui tenka naujai	Vienam gyventojui tenka garsinių	Vienam gyventojui tenka	Vienam vartotojui tenka naujai	Vienam vartotojui tenka garsinių	Vienam gyventojui tenka
---------------------------------------	---	-------------------------	---------------------------------------	---	-------------------------

---

gautų dokumentų rajone	ir regimųjų dokumentų rajone	elektroninių dokumentų rajone	gautų dokumentų rajone	ir regimųjų dokumentų rajone	elektroninių dokumentų rajone
0,16	0,08	0,001	0,9	0,45	0,006
Iš jų:					
mieste – 0,09	mieste – 0,005	mieste – 0,0006	mieste – 0,7	mieste – 0,03	mieste – 0,005
kaime – 0,13	kaime – 0,002	kaime – 0,0003	kaime – 0,82	kaime – 0,01	kaime – 0,002

Naujų dokumentų gautis.

Iš viso per metus įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – **6 615 fiz. vnt. 2424 pav., iš jų naujų – 1557, sumoje už 128 812,60 Lt.**

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 763 fiz. vnt. – 1446 pav.	309 fiz. vnt. – 305 pav.	134 fiz. vnt. – 30 pav. (Bendras skaičius: 4546 fiz. vnt. – 1012 pav.)

Per metus įsigyta grožinės literatūros.		Per metus įsigyta teminės literatūros.	
Iš viso 4 261 fiz. vnt. – 1 432 pav.		Iš viso 2 357 fiz. vnt. – 1 067 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	856 fiz. vnt. – 722 pav.	Viešojoje bibliotekoje	907 fiz. vnt. – 724 pav.
Miesto bibliotekoje	195 fiz. vnt. – 192 pav.	Miesto bibliotekoje	114 fiz. vnt. – 113 pav.
kaimo bibliotekose	3210 fiz. vnt. – 725 pav.	kaimo bibliotekose	1336 fiz. vnt. – 287 pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje	
94 fiz. vnt. – 21 pav.		39 fiz. vnt. – 8,44 pav.	

Kultūros ministerija 2014 metais iš Valstybės biudžeto skyrė 86,8 tūkst. Lt naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su ankstesniaisiais metais, ši suma padidėjo labai nežymiai - 1,1 tūkst. litų, o nuo 2012 metų padidėjo tik 3,3 tūkst. litų ir taip nebesiekė daugiausiai 2008 metais skirtų lėšų – 104,08 tūkst. litų. Įvertinus lėšas, skirtas naujų dokumentų įsigijimui ir vis kylančias leidinių kainas, bibliotekos Komplektavimo taryba yra nusprendusi dauguma naujų leidinių užsakinėti po 1 - 2 fiz. vnt. teminės ir 3 - 5 fiz. vnt. grožinės literatūros, tuo būdu didinant leidinių pavadinimų įvairovę. Pirmiausiai gauti leidiniai buvo skirti į VB skyrių fondus, iš kur lengviau ir greičiau reikalingi dokumentai pasiekia ir viso rajono atskirų bibliotekų skaitytojus.

Viso buvo suformuotos septynios siuntos. Iš jų pirmoji ir paskutinioji buvo negausios: formuojant pirmąją dar nebuvo gauta lėšų dokumentams įsigyti ir siuntą sudarė tik skaitytojų dovanotos knygos; paskutiniąją siuntą sudarė paskutinėmis metų dienomis neatlygintinai gauti dokumentai iš įvairių tiekėjų. Šeštoji, priešpaskutinioji siunta, kaip ir ankstesniaisiais metais, išsiskyrė naujų ir skaitomų knygų gausa, kurios buvo užsakytos atlikus žodinę apklausą apie reikalingiausias knygas atskirų bibliotekų skaitytojams.

Pagrindinis knygų tiekėjas pagal bibliotekos vykdyto supaprastinto mažos vertės bibliotekinių dokumentų pirkimo konkurso rezultatus ataskaitiniais metais buvo pasirinkta UAB „Šviesa“.

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių):

Valstybės biudžeto lėšos – 4003 fiz. vnt. – 1173 pav. – 92633,71 Lt. Iš jų:

LR Kultūros ministerijos lėšos – 3666 fiz. vnt. – 1037 pav. – 86800,00 Lt

kitos valstybės biudžeto lėšos – 337 fiz. vnt. – 136 pav. – 5833,71 Lt

Europos Sąjungos lėšos – 5 fiz. vnt. – 4 pav. – 347,54 Lt

kitos lėšos – 2613 fiz. vnt. – 1328 pav. – 35749,75 Lt

savivaldybės lėšos – -.

Lyginant su praeitais metais už LR Kultūros ministerijos skirtas lėšas 2014 metais įsigyta 138 fiz. vnt. ir 94 pavadinimais mažiau, nors lėšų skirta nežymiai daugiau. Galima priežastis – brangstančios knygos. Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už šias lėšas skirtas lėšas padidėjo 1,15 lito (nuo 22,53 Lt iki 23,68 Lt).

Knygos buvo užsakytos remiantis Nacionalinės bibliotekos rengiama „Ekspresinformacija apie naujus spaudinius, išėjusius Lietuvoje“ (iš viso per metus išleisti 55 numeriai, užsakyta iš 51, nes gruodžio mėnesio leidiniuose pateikta informacija mus pasiekia, kai lėšos knygoms būna išnaudotos). Taip pat rėmėmės atskirų leidyklų siunčiamais leidinių sąrašais, autorių pasiūlymais, internetiniuose puslapiuose skelbiama informacija. Pagrindinio tiekėjo pardavimo atstovas 1-2 kartus per mėnesį pristatydavo platinamų knygų naujienas (leidyklų „Alma litera“ ir „Šviesa“), todėl prieš užsakant buvo sudaryta galimybė dalį užsakomų leidinių pamatyti ir įsitikinti jų poreikiu bibliotekai. Per metus leidiniai susipažinimui pristatyti dvidešimt kartų.

Įsigytų dokumentų už Kultūros ministerijos skirtas lėšas per metus tenka fiziniams vienetais 55,39 procentai (67,38 procentai įsigijimo lėšų). Sistemoje šie dokumentai procentais pasiskirstė sekančiai (fiziniams vienetais ir lėšomis): viešojoje bibliotekoje – 30,88 ir 34,26; kaimo bibliotekose – 64,43 ir 60,83; miesto bibliotekoje – 4,69 ir 4,91.

Už Europos Sąjungos lėšas buvo išleisti ir perduoti mūsų bibliotekai iš Vytauto Didžiojo universiteto tęstiniai dokumentai „Darbai ir dienos“ bei „Meno istorija ir kritika“ (305,58 Lt) ir Higienos instituto leidinys (41,96 Lt).

Iš valstybės biudžeto lėšų bibliotekai skirti įvairių leidėjų, LR Kultūros ministerijos dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms. Metų pradžioje juos pristatydavo UAB „Baltic post“ ir tuo metu iškildavo nemažai problemų – kai kurie leidiniai nepasiekdavo bibliotekos, nebūdavo nurodytos leidinių kainos, finansavimo šaltiniai. Vėliau šiuos leidinius pristatė UAB „Greitasis kurjeris“ ir problemų sumažėjo, o iškilusios buvo teigiamai išspręstos padedant Kultūros rėmimo tarybos specialistams. Viso gauta 122 pavadinimų 302 vienetai dokumentų. Taip pat už šias lėšas gauta 10 leidinių iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir 20 pavadinimų 25 fiz. vnt. knygų iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, kurios skirtos Metų knygos rinkimų akcijos laimėtojams (gauti 5 knygų komplektai – „penketukai“: po vieną suaugusiems, vaikams ir poezijos knygų bei du paaugliams).

Už kitas lėšas įsigytus dokumentus galima suskirstyti pagal gavimo šaltinius: iš atsarginio fondo – 102 fiz. vnt. 102 pav., dovanos – 766 fiz. vnt. 628 pav., neatlygintinai perduoti įvairių leidėjų (Kultūros ministerijai ir

įvairiems fondams finansuojant Lietuvos leidyklų leidybos projektus) – 642 fiz. vnt. 365 pav., nemokamai – 81 fiz. vnt. 27 pav., parama – 840 fiz. vnt. 45 pav., parama – 840 fiz. vnt. 45 pav., kaip privalomas fiz. vnt. iš UAB „Panevėžio spaustuvė“ – 7 fiz. vnt. 7 pav., vartotojų atneštos vietoj prarastų – 140 fiz. vn. 140 pav., trūkumo dengimas, atlikus bibliotekos fondo patikrinimą – 33 fiz. vnt. 33 pav.

Įsigyta dokumentų pagal tiekėjus (už visas lėšas per metus):

UAB „Šviesa“ – 1037 pav. 3666 fiz. vnt.,

UAB „Alma litera“ – 23 pav. 121 fiz. vnt.,

įvairios leidyklos – 415 pav. 1507 fiz. vnt.,

skaitytojai – 691 pav. 741 fiz. vnt.,

Panevėžio rajono savivaldybės administracija – 1 pav. 1 fiz. vnt. (laikraštis „Tėvynė“),

Nacionalinės Martyno Mažvydo biblioteka – 20 pav. 25 fiz. vnt.,

autoriai – 30 pav. 80 fiz. vnt.,

UAB „Panevėžio spaustuvė“ – 7 pav. 7 fiz. vnt.,

kiti tiekėjai – 172 pav. 301 fiz. vnt.,

UAB „Lietuvos rytas“ – 2 pav. 34 fiz. vnt.,

viešoji biblioteka - 134 pav. 135 fiz. vnt.

UAB „Šviesa“ metų pradžioje suteikė paramą knygomis. Leidiniai skiriami paramai kasmet – 5 % nuo praėjusiais (2013) metais nupirktų leidyklų „Alma littera“ ir „Šviesa“ leidinių, vertinant juos didmeninėmis kainomis LT be PVM. Mūsų bibliotekai skirta paramos suma – 1141,30 Lt (lyginant su praeitais metais – 202,11 Lt mažiau), kadangi buvome įsigiję šių leidyklų leidinių už 22826,08 litus. Už skirtą paramą įsigyta 23 pavadinimų 121 knyga. Šios paramos atiteko kiekvienam filialui vidutiniškai po 3-4 knygas .

Gauta dokumentų iš kitų šaltinių: Panevėžio kraštotyros muziejaus (2 pav. 5 fiz. vnt.), Panevėžio rajono švietimo centro (3 pav. 3 fiz. vnt.), „Versmės“ leidyklos (7 pav. 13 fiz. vnt.), „Eglės“ leidyklos (panevėžiečio rašytojo Algimanto Kaminsko romano „Kančia“ 14 fiz. vnt.), Pajstrio kultūros centro (18 fiz. vnt.), Panevėžio turizmo informacijos centro (3 pavadinimų leidiniai bibliotekoms apie Panevėžio miestą ir rajoną), Panevėžio miesto Dailės galerijos (3 pav. 3 fiz. vnt.), Europos Parlamento informacijos biuro Lietuvoje (2 fiz. vnt.), asociacijos „Langas į ateitį „ (1 pav. 2 fiz. vnt.), po 1 fiz. vnt.. iš Panevėžio rajono savivaldybės administracijos, VU Filosofijos fakulteto Sociologijos katedros, VU Filosofijos fakulteto, Lietuvos ypatingojo archyvo. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas dovanojo 6 pav. 33 vadovėlius bendraisiais žemės ūkio klausimais. Krekenavos regioninis parkas renginio bibliotekoje metu padovanojo 5 fiz. vnt. knygos „Krekenavos regioninis parkas“. Gavome po keletą knygų iš kolegų: PAVB (11 pav. 23 fiz. vnt. , Šiaulių apskrities Povilo Višinskio ir Rokiškio rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų.

UAB „Lietuvos rytas“ savo 2015 metų prenumeratoriams skyrė 19 vienetų Egidijaus Aleksandravičiaus knygos „Lietuvių pasaulio istorijos“ ir praeitų (2014) metų pabaigos prenumeratoriams 15 vienetų Antonio Meschino knygos „Dievų maistas“. UAB „Naujoji Rosma“ suteikė bibliotekai ypač ženkliai paramą –ir savo dydžiu, ir paklausiomis knygomis. Paramos davėjai pirmiausiai atsiklausė apie pačių leidinių ir jų kiekio reikalingumą. Viso gauta 22 pavadinimai 719 fiz. vnt. knygų už 8478,65 Lt. Dalis jų – iliustruoti albumai kartu su naudinga

informacija. Rajono bibliotekos pasipildė savo fondus psichologijos, medicinos, meno ir kitų skyrių šakine bei grožine literatūra.

Iš Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto gauta neatlygintinai 246 fiz. vnt. už 3503,99 litus (finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto lėšos) jų leistų leidinių, kurie taip pat buvo paskirstyti tiek viešajai, tiek rajono bibliotekoms. Tai daugiausiai literatūros mokslo, tautosakos ir grožinės literatūros leidiniai.

Fondus papildėme dovanotomis knygomis pačių autorių ar knygų rengėjų. Rašytojas Leonas Balčiūnas dovanojo bibliotekai kompaktinį diską „30 knygų su priedais“, kuriame įrašytos autoriaus viso gyvenimo knygos. Petras Juknevičius dovanojo savo 3 pavadinimų 17 vienetų išleistų leidinių – visi jie apie Panevėžio rajoną. Kraštietė poetė Regina Algė Gudavičiūtė dovanojo 10 fiz. vnt. naujos „Gyvybės stebuklinga kibirkštėlė“ knygos. Buvusi mūsų kolegė Audrė Astrauskaitė dovanojo 4 fiz. vnt. knygos apie Šilų bažnyčios istoriją. Autoriai O. Bartulytė, D. Belazaraitė, L. Brazdžionis, L. Čirvinskienė, V. Deksnys, O. Grigienė, K. Kaukas, L. Knizikevičienė, V. Kochanskytė; H. Mazūras, S. Mikeliūnienė, P. Murmokas, A. Rakauskas, M. Sereikienė, V. Sereikienė, O. Striškienė, A. Šova, V. Švarlys, D. Užpalis, E. Valentinavičienė, J. Vaičekauskienė, A. Vaitkevičiūtė-Liutkevičienė dovanojo savo knygų. Dauguma jų yra mūsų kraštiečiai.

Skaitytojai dovanojo bibliotekoms populiarių grožinės ir šakinės literatūros leidinių – 601 fiz. vnt. Dovanojo viešosios, Gustonių, Naujarodžių ir Pajstrio bibliotekų skaitytojai. Į šį skaičių įeina ir metų pradžioje gautos ir į apskaitą įtrauktos „Knygų Kalėdos – 2013“ akcijos metu dovanoti leidiniai viešosios ir bibliotekų skaitytojų, taip pat ir metų pabaigoje „Knygų Kalėdos – 2014“ akcijos metu dovanotos knygos Naujamiesčio, Pajstrio ir Perekšlių bibliotekų skaitytojų. Kitose bibliotekose šios akcijos metu gautos knygos bus pajamuojamos jau sekančiais, 2015, metais.

Panevėžio rajono savivaldybės administracija periodikos prenumeratai skyrė 35 tūkst. Lt

Per metus gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 2443 fiz. vnt. – 60 pav. (43 pavadinimai žurnalų ir 17 pavadinimų laikraščių). Iš jų:

- **Viešojoje bibliotekoje** – 47 pav.
- **Miesto bibliotekoje** – 18 pav.
- **Kaimo bibliotekose** – 35 pav.
  - **Vidutiniškai teko vienai kaimo bibliotekai** – 6 pav. (3 pav. žurnalų ir 3 pav. laikraščių)

Gauta iš viso 142 komplektai žurnalų ir 126 komplektai laikraščių.

2014 metais gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai Bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nebuvo fiksuojami (prenumeruojami periodiniai leidiniai netraukiami į fondo bendrąją apskaitą nuo 2011 metų). Vienintelis įtrauktas laikraštis „Tėvynė“ (1 komplektas už 81,60 Lt) yra saugomas neterminuotai Saugyklos fonde. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau jie nėra įtraukiami į Bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuojant ir jų įsigijimo lėšų.

Ataskaitiniais metais Viešosios bibliotekos fondai pasipildė nemokamai gautais periodiniais leidiniais, kurie buvo įtraukti į bendrosios apskaitos knygą – Lietuvos fotomenininkų sąjungos leidžiamu leidiniu

„Fotografija“ (2 numeriai), Lietuvos spaudos fotografų klubo „Fotografijos ratas“ (2 numeriai), „ŠMC interviu“ (1 numeris), architektams skirtu leidiniu „Archiforma“ (2 numeriai), Lietuvos kultūros fondo žurnalų Lietuvai ir išeivijai „Santara“ (2 numeriai). Taip pat užsisakėme ir gavome du naujus numerius po du fiz. vnt. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos leidžiamo leidinio „Šiandien aktualu“.

Neatlygintinai skirta žurnalų: „Kultūros barai“ (12 numerių po 20 fiz. vnt.), „Liaudies kultūra“ (po 1 fiz. vnt.. 2 numerių), po vieną fiz. vnt. „Bitutė“(5 numeriai), „Tautodailės metraštis“ (2 numeriai), Žiemgalos leidyklos praeities ir dabarties kultūros metraštis „Gimtasai kraštas“ (2 numeriai), iliustruotas kultūros gyvenimo žurnalas „Naujoji Romuva“. Taip pat gauta po keletą numerių religinio pobūdžio žurnalų: „Gyvieji šaltiniai“ (po 36 fiz. vnt..) ir žurnalų „Vera i žizn“ bei Tropinka“ rusų kalba (po 8 fiz. vnt.).

Antri metai rajono bibliotekoms ypač dosnūs gautais žurnalais ir laikraščiais, kuriuos užsako Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniam ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta ir išskirstyta bibliotekoms 43 pav. žurnalų ir 8 pav. laikraščių. Dauguma jų gauta po 5 fiz. vnt. Vienintelis minusas, kad šie leidiniai ne iš karto pasiekdavo bibliotekas, kadangi jų gavimo nebuvo galima perskirstyti pašto keliu.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:

Visame CBS fonde – 2,5%	Miesto bibliotekoje – 1,7 %
Savivaldybės VB – 2,6%	Kaimo bibliotekose – 2,6%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 19,46 Lt.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 23,68 Lt

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 3,12Lt (viso 128,812 tūkst. Lt)
- LR kultūros ministerijos skirtų lėšų – 2,10 Lt (viso 86,8 tūkst. Lt)
- Savivaldybės skirtų lėšų- - Lt (be periodikos)
- ES lėšos – 0,0008 Lt (viso 0,262 Lt)
- Valstybės biudžeto lėšos – 0,14 Lt (viso 5,833 tūkst. Lt)
- Iš kitų lėšų – 0,87 Lt (viso 35,749 tūkst. Lt)

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 17,44 Lt
- LR kultūros ministerijos skirtų lėšų – 11,75 Lt

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 19,46 Lt

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 23,68 Lt

Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **15 345** fiz. vnt. – **939 pav.** (už 6 888,40 Lt). Iš jų:
  - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **1 710** fiz. vnt.– **506** pav.
  - Miesto filiale – **452** fiz. vnt. – **28** pav.
  - Kaimo bibliotekose – **13 183** fiz. vnt. – **747** pav.
- Nurašymo **priežastys:**

Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	Praradę aktualumą	Periodiniai leidiniai pasibaigus saugojimo laikui	Vartotojų prarasti	Perduoti į mainų-atsarginį fondą, kitas bibliotekas	Trūkumas fondo patikrinimo metu	Dėl kitų priežasčių
13 309 fiz. vnt. 86%	1 600 fiz. vnt. 10%	0	138 fiz. vnt. 1%	34 fiz. vnt. 1%		264 fiz. vnt. 2%

Per ataskaitinius metus fondas sumažėjo 8 727 fiz. vnt. (gauta 6 618 fiz. vnt., o nurašyta – 15 345 fiz. vnt.). Fondo mažėjimas fiksuojamas jau daugelį metų, bet tokio gan didelio skirtumo jau keletą metų nebuvo. Ženkliai didesnis fondo skirtumas (25 715 fiz. vnt.) fiksuotas tik 2010 metais, kada nemažą nurašymo dalį sudarė Liberiškio bibliotekos fondo perdavimas į mainų fondą. Netinkamai saugojant, dokumentai tapo netinkami naudojimui - Miežiškių bibliotekoje – 3 856 fiz. vnt., o Smilgių bibliotekoje – 2 303 fiz. vnt. Vykdamas Smilgių bibliotekos fondo patikrinimą, kartu tikrinamas ir Sujetų knygų išdavimo punkto fondas. Iš šio fondo buvo atrinkta ir nurašyta 1 983 fiz. vnt. netinkamų naudoti dokumentų. Šie nurašymai ir įtakoją ženklų padidėjimą.

2014 metais daugiausiai dokumentų nurašyta iš Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros fondo (850 fiz. vnt.) ir Abonemento (735 fiz. vnt.), Miežiškių (4310 fiz. vnt.), Smilgių (2622 fiz. vnt.), Šilų (1151 fiz. vnt.), Daukniūnų (722 fiz. vnt.) bibliotekų ir Sujetų knygų išdavimo punkto (1983 fiz. vnt.). Pagrindinė nurašymo priežastis, kaip ir kasmet, susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai. Pagal šią priežastį atrinkta ir nurašyta iš Miežiškių (4110 fiz. vnt.), Smilgių (2622 fiz. vnt.), Šilų (1024 fiz. vnt.), Daukniūnų (424 fiz. vnt.), Raguvos (326 fiz. vnt.) bibliotekų bei Abonemento (616 fiz. vnt.) ir Vaikų literatūros fondo (326 fiz. vnt.). Lyginant su praėjusiais, 2013 metais, šių metų nurašytų susidėvėjusių dokumentų skirtumas 8003 fiz. vnt. daugiau. Praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti į makulatūrą iš 11 bibliotekų fondų. Daugiausiai – iš Miežiškių (200 fiz. vnt.), Ramygalos (154 fiz. vnt.) ir Daukniūnų (143 fiz. vnt.) bibliotekų bei Vaikų literatūros fondo (488 fiz. vnt.).

Į atsarginį fondą atrinkta tik 34 dokumentai iš Viešosios bibliotekos skyrių. Vietoj 138 fiz. vnt. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė 140 naujais fiz. vnt. Atlikus fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti fonduose 264 dokumentai (trūkumas): Daukniūnuose – 155 fiz. vnt., Vaikų literatūros fonde - 109 fiz. vnt.

Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,05

- Savivaldybės viešoji biblioteka – 1,03
- Miesto bibliotekoje– 0,69
- Kaimo bibliotekose– 1,1

□ Fondo panaudojimo koeficientas:

	<i>Bendrai CBS fonde</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekose</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
<i>Grožinės literatūros</i>	0,9	1,25	0,81	0,53
<i>Teminės literatūros</i>	1,19	0,9	1,38	2,26
<i>Periodinių leidinių</i>	-	3,32	-	-

Saugyklos fondas

- Saugyklos fonde yra dokumentų – 27 881 fiz. vnt.
- Per metus saugykloje gauta dokumentų – 287 fiz. vnt.
- Saugyklos fondo apyvarta – 0,1.

Saugyklos fonde saugoma 8 050 fiz. vnt. periodinių leidinių. Nuo 2012 metų užpajamuojama tikrai 1 pavadinimo periodinis leidinys, t. y. Panevėžio rajono savaitraštis „Tėvynė“. Visi kiti periodiniai leidiniai (1742 fiz. vnt. žurnalų, 85 fiz. vnt. laikraščių komplektai) yra tvarkomi ir saugomi.

Per metus gauta 287 fiz. vnt. dokumentų, nurašyta – 21 fiz. vnt. dokumentų.

Mainų fondas

- Mainų fonde yra 8 842 fiz. vnt. dokumentų.
- Į mainų fondą per metus perduota 0 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta– 6 834 fiz. vnt. Iš jų:
  - netinkamų naudojimui (susidėvėjusių) - 816 egz.
  - praradusių aktualumą – 6018 egz.

Atsarginis fondas

- Sukaupta 2 438 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 34 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta 102 fiz. vnt. dokumentų.

Į Atsarginį fondą *priimta* dokumentų iš viešosios bibliotekos: abonemento (9 fiz. vnt.) ir Vaikų literatūros fondo (25 fiz. vnt.). *Perduota* Gustonių bibliotekai - UDC– 102 fiz. vnt. dokumentų.

2014 m. buvo atliekami Miežiškių ir Smilgių bibliotekų fondų patikrinimai bei atliktas Daukniūnų ir Viešosios bibliotekos dalies (Vaikų) fondų patikrinimas, kurių metu taip pat atrinkti ir nurašyti netinkami naudojimui dokumentai.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius

2014 metais Panevėžio rajone buvo užregistruota daugiau kaip 38 tūkst. gyventojų.

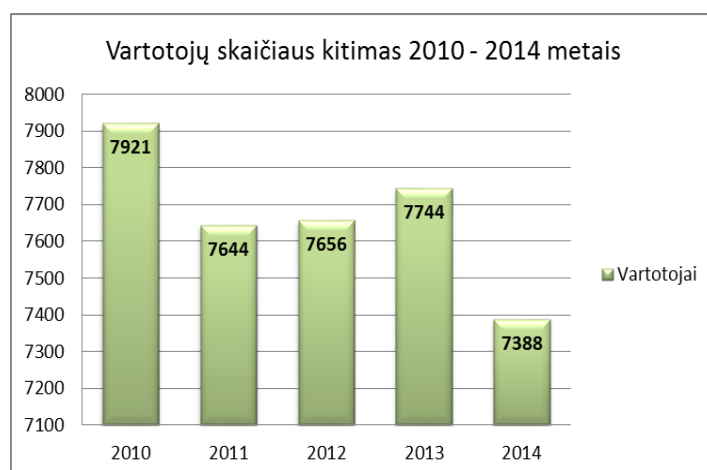
Gyventojų sutelkimo procentas – 18 %:

- Miesto bibliotekoje – 13 %
- kaimo bibliotekose – 16%

Lyginant su kitais Panevėžio apskrities ir Lietuvos rajonais, nedidelį rajono gyventojų sutelkimo procentą sąlygoja:

- ✓ žemas gyventojų tankumas;
- ✓ rajone dėl migracijos, demografinės padėties, bei senstant gyventojams sparčiai ištuštėjantys kaimai. Tankiausiai gyventojai gyvena šalia Panevėžio esančiose gyvenvietėse. Tačiau dauguma jų dirba ir mokosi mieste, todėl vietoje esančiose bibliotekose nesilanko.

Vartotojų skaičius

Vartotojų skaičiaus mažėjimą įtakoja demografiniai procesai, aktualūs ir visai Lietuvai. Vartotojų ženkliau sumažėjo:

- ✓ Viešojoje bibliotekoje, Krekenavos ir Raguvos, Smilgių, Miežiškių bibliotekose;
- ✓ mažesnių miestelių: Geležių, Upytės, Naujarodžių bibliotekose;

Priežastys – ilgalaikės darbuotojų ligos (Smilgių, Naujarodžių bibliotekose), lėtai atsinaujinantys fondai, mažėjantis gyventojų skaičius, ypač vaikų, emigracija, spartus gyventojų senėjimo procesas turi didelės įtakos vartotojų skaičiaus mažėjimui rajono bibliotekose.

Vartotojų skaičius ūgtelėjo:

- ✓ Tiltagalių (+25) kaimo bibliotekoje: įgyvendinant projektą „Daugiafunkčių centrų steigimas Panevėžio rajone“ atnaujintos patalpos ir techninė bazė.
- ✓ Žibartonių (+ 22) kaimo bibliotekoje.
- ✓ Daniūnų (+ 16) kaimo bibliotekoje: nauja darbuotoja pradėjo rengti edukacinius užsiėmimus, subūrė skaitytojų klubą.

2014m.viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriuje skaitė 1392 vartotojai, t.y. 91 vartotoju mažiau negu 2013 metais. Per einamuosius metus buvo perregistruota 1120 (80 %) vartotojų, naujai užregistruota 272 (20 %). Naujai užregistruotų vartotojų sumažėjo – 49. Svarbiausi socialiniai rodiklių mažėjimo veiksniai tie patys kaip ir praėjusiais metais: mažėjantis gyventojų skaičius, emigracija, gyventojų senėjimas, spartus namų ūkių kompiuterizavimas ir interneto atsiradimas juose, dokumentų ar informacijos prieiga nuotoliniu būdu. Mokyklose mažėja moksleivių, todėl biblioteka praranda skaitytojus.

Apskritai, pastebimas vaikų ir jaunimo skaitymo mažėjimas. Dalis žmonių skaitymui skirtą laiką pakeitė internetu bei kitomis laisvalaikio formomis. Be abejo tam įtakos turėjo ir mažas bibliotekos fondų atsinaujinimas.

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2014	7388	1392	439	5557
2013	7744	1634	456	5654

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2014	3	23	7	1	1	1
2013	2	24	5	3	1	1
2012	1	25	5	3	1	1

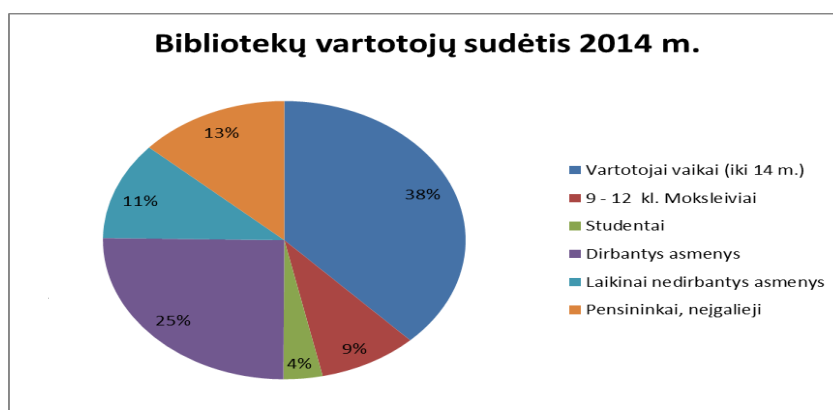
Vartotojų sudėties pokyčiai

Vartotojų sudėtis jau keletą metų kinta ta pačia tendencija. Didžiausią rajono bibliotekų vartotojų dalį ataskaitiniais metais sudarė skaitytojai vaikai iki 14 metų amžiaus – 2 792. Kitose kategorijose vartotojai pasiskirstė taip:

dirbantys asmenys – 1 859,

laikiniai nedirbantys – 840,

pensininkai – 989. Pastarųjų kategorijų vartotojų skaičius, lyginant su 2013 m., sumažėjo, nors kaip pastebi bibliotekininkai jie mažiausiai užimti kaimo gyventojai, galintys daugiau laiko skirti savo laisvalaikiui.

Apsilankymų skaičius. Lankomumas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2014	179 046	23 580	10 931	144 535
2013	172 488	23 158	10 434	138 896

Apsilankymų skaičius bibliotekose nuolat auga. Organizuojami įvairių formų renginiai, galimybė naudotis kompiuteriais ir internetu vis dar skatina aktyviai lankytis vartotojus.

Kaimo bibliotekose lankytojų skaičius išaugo (+ 5639):

- ✓ Vartotojų padaugėjo bibliotekose, kurios pradoėjo aktyviau aptarnauti lankytojus, po ilgesnės laiko pertraukos (Tiltagalių +2027, Gustonių + 633, Berniūnų + 2664)
- ✓ Žymiau sumažėjo priemiestinėse (Dembavos – 1765, Bernatonių – 435), bibliotekose bei labiausiai nutolusių gyvenviečių (Vadoklių- 266, Nevėžio – 714) bibliotekose, kuriose jaučiamas gyventojų mažėjimas

Kaimo bibliotekininkai pastebi, kad daugėja skaitytojų, kurie persikelia iš miesto į kaimą, yra vyresnio amžiaus, turi daugiau laiko pabendrauti ir mažiau galimybių patiems įsigyti norimą ledinį. Taip pat lankytojų skaičiaus didėjimui didelės įtakos turi bibliotekos ryšiai su vietos bendruomene: bendradarbiavimas padeda geriau suprasti gyventojų poreikius, efektyviau planuoti bibliotekos veiklas, keistis informacija ir panašiai. Organizuojamos bendros veiklos pritraukia žmones į bibliotekas.

2014 metais viešojoje bibliotekoje apsilankė 20 704 lankytojai, t.y. 122 lankytojais daugiau negu 2013 m. Vartotojai į biblioteką ateina turėdami tikslą – pasiskolinti bibliotekos spaudinių ar pasinaudoti jais vietoje, gauti informacijos, dalyvauti bibliotekos organizuotame renginyje, susitikti ir pabendrauti su žmonėmis, pasinaudoti elektroninėmis bibliotekos paslaugomis. Apsilankymų skaičiaus rodiklis parodo didėjantį vartotojų aktyvumą. 2014 m. bibliotekoje vienas vartotojas apsilankė vidutiniškai 15 kartų (2013 – 14). Ypač padidėjo lankytojų vaikų iki 14 m. apsilankymų skaičius (+216), vaikų literatūros skaityklai pradėjus dirbti šeštadieniais ir labai aktyviai į veiklas su vaikais įsijungus EST savanoriams.

Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
-------	----------------------------	-----------------	-------------------	-------------------

2014	24,2	16,9	24,9	26
2013	22,3	13,9	22,9	24,3

Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2012	279 926	66 633	11 774	201 519
2013	278 891	70 717	11 628	196 546
2014	272 899	69 838	12 261	190 800

2014 metais išduodamų dokumentų skaičius sumažėjo – 2,2% (5992 fiz. vnt.).

Viešojoje bibliotekoje ataskaitiniais metais vartotojams išduota 69 838 fiz. vnt., t.y. 879 fiz. vnt. (1,2 %) mažiau negu 2013 m. Nuo 2008 metų išduotis nežymiai (po 1- 2 %) vis didėjo. Kadangi 2013 m. dokumentų išduotis šoktelėjo net 6 %, tai 2014 m. stabilizavosi. Nuo 2013 m. pradėjus imti delpinigių už pradelstą dokumentų grąžinimo terminą, vienu kartu knygų į namus skolinama mažiau egzempliorių, bet dažniau atvykstama jų pasikeisti. Didėjo populiarių knygų išduoties apyvarta. Populiarią knygą per metus skaitytojas paima iki 30 kartų.

Kaimo bibliotekose išduodamų leidinių skaičius sumažėjo – 5746 fiz. vnt. Įtakos mažėjimui turėjo ankstesniuose skyriuose minėtos priežastys.

Sprendžiant naujų spaudinių trūkumo bibliotekose problemą buvo suformuoti 9 knygų lagaminai suaugusiems ir 3 vaikams. Iš viešosios bibliotekos 1F fondo į knygų lagaminus buvo surinkta 273 egz. leidinių. Knygas iš lagaminų skaitė Gustonių, Jotainių, Karsakiškio, Liūdynės, Molainių, Naujarodžių, Piniavos, Raguvos, Smilgių, Šilagalio, Tiltagalių bibliotekų skaitytojai. Dar tebekeliauja pagal „Skaitymo skatinimo programą“ gautos knygos. Vaikų knygų lagaminai aplankė Berniūnų, Ėriškių, Naujarodžių, Piniavos, Trakiškio ir Nevėžio bibliotekų mažuosius skaitytojus. Įvairesnė knygų pasiūla skaitytojui suteikia didesnę galimybę geriau pažinti literatūros pasaulį.

Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2014	155 285	29 215	9 969	116 101
2013	155 614	29 176	9 486	116 952

Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2014	117 614	40 623	2 292	74 699
2013	123 277	41 541	2 142	79 594

Ataskaitiniais metais sumažėjo dokumentų išduotis vietoje -5663 fiz. vnt. Šis rodiklis ypač sumažėjo kaimo bibliotekose (-4895 fiz. vnt.): brangstant spaudai, mažėja prenumeruojamų leidinių bibliotekoje skaičius, tikintis, kad reikiamą informaciją vartotojai ras internetiniuose portaluose.

Dokumentų išduotis į namus sudarė 57 %.

2014 metais viešojoje bibliotekoje vartotojams į namus išduota 29.215 fiz. vnt. dokumentų, ir tai sudarė 42 % visos išduoties. Bibliotekos skaityklose naudotasi 40 623 fiz. vnt. dokumentų. Matome, kad daugiau kaip pusę dokumentų išduoties (58 %) sudarė išduotis vietoje, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, einamojo mėnesio žurnalai ir visi laikraščiai. Apskaityti dokumentų išduotį vietoje, esant atviriems fondams, kai skaitytojai laisvai renkasi reikalingus spaudinius iš lentynų, yra sudėtinga. Skyriuje naudojamas atrankinio skaičiavimo metodas. Išduotis vietoje vis didėjo ir tik nuo 2013 m. nežymiai (2-1 %) pradėjo mažėti. Tam turėjo įtakos sprendimas kuo daugiau knygų iš saugyklos ir informacinio fondų išduoti į namus. Kita vertus, didelis naudojimosi dokumentais vietoje procentas rodo, kad žmonės daug laiko praleidžia bibliotekoje, kad ji patraukli laisvalaikio, prieigos prie kompiuterių ir informacijos paieškos vieta.

Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2014	111 178	31 878	6 587	72 713
2013	114 023	32 168	5 662	76 193

2014 metais viešojoje bibliotekoje grožinės literatūros išduota 31 878 fiz. vnt., ir tai sudarė 46 % visos išduoties, o teminės literatūros išduota 37.960 fiz. vnt., t.y. 54 % visos išduoties. Išduotis pagal mokslo šakas LIBIS programoje apskaitoma kartu su periodika (dauguma jų priskiriama mokslo šakoms), todėl šakinės literatūros išduoties procentas toks didelis. Dėl programos ypatumų, tikslų, vien teminės srities knygų (be periodikos) išduoties, duomenų pateikti negalima, tačiau galima teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų. Viešojoje bibliotekoje moksleiviai, studentai daugiausia skaito programinę literatūrą, moterys – meilės romanus, vyrai, fantastiką, istorinius romanus, o detektyvai – mėgstami visų. Skaitytojai seka naujų knygų pasirodymus, randa jas knygynuose, įvairiose reklamose ir nori perskaityti, bet bibliotekoje yra tik viena knyga ir jos reikia laukti eilėje (yra dokumentų rezervavimo galimybė), arba iš viso nėra. 2014 metais skaitytojai rezervavo 1051 (2013 m. - 728) leidinius, iš jų 963 (2012 m.-642) grožinės literatūros.

Bibliotekose daugiausia skaitoma pramoginė, populiarioji pažintinė literatūra, populiarioji psichologija ir medicina, o intelektualesnės literatūros skaitytojų nėra daug. Meilės romanai ir toliau lieka populiarius tarp vidutinio amžiaus moterų. Visada madingos knygos apie tai kaip išmokti gaminti ir kaip numesti svorio.

Jaunimas vis dar skaito knygas apie vampyrus, istorinius trilerius. Populiariausi autoriai: Alyson Noel, P.C.Cast ir Kristin Cast, L.J.Smith, Rishelle Mead, Suzanne Collins, Michael Scott.

Vyrai domisi populiariąja pažintine istorine literatūra, ypač apie Antrąjį pasaulinį karą, svarbius Europos įvykius, taip pat mėgstamos žymių istorinių asmenybių biografijos, kelionių vadovai.

Yra rašytojų, kurių knygos visada sulaukia skaitytojų susidomėjimo. Tarp jų minėtinos Kristinos Sabaliauskaitės, Algimanto Čekuolio, Sigitos Parulskio, Filomenos Taunytės, Romualdo Granausko, iš šiuolaikinių užsienio autorių Johno Irvingo, Miko Waltari, Colleen McCullough, Sandros Brown, Jodi Picoult knygos.

Skaitomos A.Šlepiko „Mano vardas Marytė“ (30), R. Granausko „Šventųjų gyvenimai“ (21), „Trečias gyvenimas“ (9), A. Žagrakalytės „Eigulio duktė“ (16), I. Buivydaitės „Geriausios draugės“ (14), S. Černiauskaitės „Benedikto slenksčiai“ (12) ir kt. knygos.

Plataus rato skaitytojų sulaukė naujo mokslinės fantastikos žanro stimpanko atstovas Andrius Tapinas ir jo knyga „Vilko valanda“ (skaityta 22 kartus). Išlieka labai populiarūs skandinavų, rusų ir kitų autorių detektyvai.

Mažai skaitytojų domisi poezija, novelėmis.

Panagrinėjus skaitymo statistiką, aiškiai matyti, kad moterys skaito kur kas daugiau nei vyrai. Iš 996 suaugusių skaitytojų net 75 proc. (756) sudaro moterys. Iš 24 629 į namus išduotų knygų, net 81 proc. (19 982) išduotos moterims.

Kaimo bibliotekose skaitytojų tarpe populiarios buvo lietuvių autorių F. Taunytės, A. Čekuolio, G. Karaliūnės bei užsienio autorių - D. Doncovos, N. Roberts, J. Picoult ir kt. knygos. Pastebimas vyresnio amžiaus skaitytojų noras rinktis skaityti savo jaunystėje skaitytus kūrinius.

Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2014	155 314	37 960	5 674	111 680
2013	164 869	38 549	5 966	120 354

Jau eilę metų, teminės literatūros išduotis mažėja. Rajone per metus sumažėjo 6%. Situacija, kai periodiniai leidiniai yra apskaitomi kartu su temine literatūra, nesikeičia, tad išskirti kiek konkrečiai buvo panaudota knygų, sudėtinga. Tad nuolatinį mažėjimą galima sieti su mažėjančiu prenumeruojamos periodikos kiekiu bibliotekose, ir su lėtai atsinaujinančiu bibliotekų teminės literatūros fondu (ypač kaime), kuomet vartotojai internete greičiau susiranda naujesnę, jiems rūpimą informaciją. Vartotojus domina informacija apie augalus ir jų priežiūrą, bičių auginimą, įrangos remontą ir pan.

Viešojoje bibliotekoje teminės literatūros panaudojimo koeficientas – 0,8. Jis labai mažas, bet teminė literatūra, nors ir rečiau išduodama, bibliotekoje turi savo skaitytoją.

Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2014	139 259	22 614	5 011	111 634
2013	143 088	23 424	5 057	114 607

Periodinės literatūros išduoties rodikliai bibliotekoje sumažėjo palyginti nedaug, 3 %, tai rodo, kad ši literatūra vartotojams yra įdomi ir reikalinga.

2014 metais viešojoje bibliotekoje užprenumeruota 47 pav. periodinių leidinių, iš jų 16 pav. laikraščiai, o praėjusiais, 2013 m., 54 pav. periodinių leidinių. Itin mėgiami vartotojų spaudiniai: „Sekundė“, „Šeiminkė“, „Panevėžio kontaktas“, skaitomas ir „Lietuvos rytas“, tačiau dėl lėšų trūkume nebeprenumeruojami medicinos, teisės, IT sričių spaudinių. Pavieniams asmenims, organizacijoms ir leidykloms parėmus gauta – 96 (2012 m.- 97 pav.) periodinius leidinius. Kaip matyti, periodinių leidinių išduotis vis didėjusi (2011 m. – 20013, 2012 m. – 22485, 2013 m. - 23424), 2014 m. sumažėjo. Atlikus dokumentų išduoties analizę, matyti, kad 2014 m. bendrą išduoties sumažėjimą nulėmė sumažėjęs periodikos išdavimas (viso 879, o periodikos 810 fiz. vnt. išduota mažiau).

Kaimo bibliotekose periodinių leidinių gauta vidutiniškai po 5 – 6 pavadinimų laikraščių ir žurnalų.

Jau eilę metų Liūdynės bibliotekai vietos bendruomenė prenumeruoja daugiau kaip 20 pav. periodinių leidinių.

Rajono kaimo bibliotekų darbuotojai pripažįsta, kad periodika kaime labai populiari ir skaitoma. Skaitomiausi periodiniai leidiniai: „Panevėžio rytas“, „Lietuvos rytas“, ypač pamėgti moterų žurnalai „Ji“, „Edita“, „Šeiminkė“, kadangi ten daug įvairiausių patarimų grožio, buities, psichologijos klausimais.

Skaitomumas

Metai	Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2013	36,0	43,3	25,5	34,8
2014	36,5	50	24,9	35,7

Vartotojams skirtos darbo vietos 2014 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
394		37	17	340
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
150		20	5	125

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius bibliotekų darbuotojams.

Iš viso – 64

- viešojoje bibliotekoje – 28
- miesto bibliotekoje – 2
- kaimo bibliotekose – 34

Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų pravestų apmokymų bendra trukmė iš viso – 1167 val.

Viešojoje bibliotekoje – 48 val.

Kaimo bibliotekose – 1055 val.

Miesto bibliotekoje – 8 val.

Vartotojų mokymas apima įvairias skaitytojų grupes – naujai užsiregistravusius į biblioteką ar vartotojus, norinčius pagilinti žinias tam tikru klausimu, susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius.

Nuo 2010 rengiamuose kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymuose rajono bibliotekose apsilankė didžioji dalis suinteresuotų vartotojų, tad kasmet mokyti jų susirenka vis mažiau.

Viešojoje bibliotekoje ir suaugę vartotojai (5 kompiuterinės vietos), ir vaikai, vaikų literatūros skaitykloje (5 kompiuterinės vietos), turi galimybę pasinaudoti nemokamu internetu, t.y. veikia interneto ryšiu bei kompiuteriais aprūpinta vieša interneto prieiga.

Biblioteka taip pat turi mobilią, 10 nešiojamų kompiuterių ir kt. įrangą, skirtą mokymams.

Rajono bibliotekininkai yra išklauseję kursus bei nuolat tobulina informacinius įgūdžius, kad galėtų kokybiškai konsultuoti bei mokyti gyventojus naudotis internetu kasdienėms reikmėms. Būtent informacinių konsultacijų skaičius kasmet didėja.

Konsultuotų gyventojų skaičius – 2 120.

Konsultacijų suteiktų gyventojams skaičius – 4 032. Dažniausiai teiktos konsultacijos paieškos internete (644), bendravimo (633), el. paslaugų (437) ir laisvalaikio praleidimo (405) temomis.

Gyventojams suteikta individualių konsultacijų 123:

Viešojoje bibliotekoje – 14 vartotojų

Rajono bibliotekose – 109 vartotojams.

Dažnam vartotojui reikėjo pagelbėti kuriant Elektroninį paštą, dažniausia *Gmail* ir naudojantis internetine telefonija *Skype* programa – 21. Nors ir nedažnai, bet prireikia konsultacijų ir elektroninio parašo naudojimo klausimais. Nors biblioteka turi reikiamą įrangą prisijunti su asmens tapatybės kortelėmis ir pasinaudoti elektroniniu parašu, bet ne visada tai pavyksta dėl programų nesuderinamumo.

Kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymai grupėms

Viešojoje bibliotekoje per 2014 metus mokymuose dalyvavo ir pažymėjimus gavo 12 gyventojų.

Rajono bibliotekose – 10.

Šiais metais didesnę dėmesį skyrėme internetui ir elektroninėms paslaugoms jame. Vartotojai buvo mokomi naudotis bibliotekų elektroniniais katalogais, konsultuojami, kaip vykdyti dokumentų paiešką ir juos užsakyti per bibliotekos tinklalapį, atlikti informacijos paiešką elektroniniuose dokumentuose bei prenumeruojamose duomenų bazėse ir pan. Bibliotekininkai ėmėsi mokyti lankytojų grupes, pasitelkdami specialiai parengtą mokomąją medžiagą ir žinias, kurias patys įgijo projekto „Bibliotekos pažangai“ kompiuterinio raštingumo ir suaugusiųjų mokymo kursuose.

Viešojoje bibliotekoje 2014 m. gyventojus kompiuterinio raštingumo mokė trys Skaitytojų aptarnavimo skyriaus darbuotojos. Mokymai vyko vaikų literatūros skaitykloje, kur sąlygos nėra geros nei besimokantiems, nei mokytojams, nei skaitytojams. Žmonių susidomėjimas bibliotekoje rengiamais kursais labai sumažėjęs, daugiau teko konsultuoti individualiai įvairiais klausimais.

Bibliotekos jau 8 m. bendradarbiauja su Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos skyriumi, organizuojant bibliotekose gyventojų pajamų elektroninį deklaravimą. Kaimo bibliotekose kartu su VMI specialistais savo pajamas el. būdu deklaravo per 300 rajono gyventojų.

TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai

- Išsiųsta užsakymų – 144
- Gauta dokumentų – 135
  - Iš jų originalų – 101, kopijų – 34
- Neigiamų atsakymų – 9

2014 metais į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 144 spaudinių užsakymai. Rajono bibliotekų vartotojai galėjo pasinaudoti kitų bibliotekų sukauptais dokumentais, kurių neturi juos aptarnaujanti biblioteka.

TBA paslaugų lyginamoji lentelė:

METAI	2014 m.	2013
Abonentų skaičius	7	11
Išsiųsta užsakymų	144	152
Gauta dokumentų	135	141
Originalų	101	121
Kopijų	34	20
Gauta neigiamų	9	11

Lyginant 2014 metų rajono vartotojų prašymus su 2013 metais, matome, kad jų pateikta 8 mažiau. Viena iš priežasčių – ilgas užsakymo vykdymo kelias. O jei bibliotekos savo fonduose turi vieną leidinį, tai jį pasiskolinti yra maža tikimybė.

Spaudiniai buvo užsakomi iš Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės - Bitės viešosios bibliotekos, Klaipėdos I. Simonaitytės viešosios bibliotekos, Kauno technikos universiteto, Anykščių, Pakruojo rajonų viešųjų bibliotekų.

Vartotojų prašymų temos buvo įvairios: studentai ieškojo literatūros mokymuisi, dirbantys – savo kvalifikaciniams įgūdžiams tobulinti, projektų rašymui, įvairių renginių organizavimui ir kt.

TBA paslaugomis naudojosi rajono viešosios bibliotekos vartotojai, kuriems buvo atsiųstas 41 dokumentas. Kaimo bibliotekų vartotojai gavo 94 dokumentus. TBA paslauga naudojosi Berčiūnų, Bernatonių, Daukniūnų, Dembavos, Karsakiškio, Krekenavos, Liūdynės, Miežiškių, Naujamiesčio, Nevėžio, Perekšlių, Ramygalos, Vadoklių ir kt. bibliotekų vartotojai.

Dokumentai užsakomi naudojantis LIBIS tarpbibliotekinio skolinimosi posistemiū. Dokumentų tarpbibliotekinis skolinimas išlieka nedidelis, tą byloja statistiniai duomenys, be to, per kompiuterių tinklus vartotojai iš duomenų bazių patys (arba su bibliotekininko pagalba) gali susirasti ir atsisiųsti norimus visatekščius dokumentus ar jų dalis. Mažam paslaugos populiarumui įtakos turi ir kaina. Vartotojas turi mokėti už persiuntimo išlaidas, mokestį už kopijas.

Renginiai

2014 metais suorganizuoti 1068 renginiai.

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto filiale	Kaimo filialuose
Iš viso	1068	141	34	983
Žodinių	213	72	21	217
Vaizdinių	387	53	11	323
Kompleksinių	468	16	12	423
Lankytojų skaičius	25041	1945	580	22516

2014-ieji – Donelaičio metai buvo akcentuoti visose rajono bibliotekose. Tai gera proga atrasti šį klasiką iš naujo. Buvo prisiminta poema „Metai“ –skaitomos ištraukos ,pasirenkant aprašomus metų laikus bibliotekų organizuojamuose renginiuose. Į Nacionalinius Kristijono Donelaičio „Metų“ skaitymus Knygų mugės metu įsijungė ir mūsų biblioteka – pasirinktą ištrauką iš poemos skaitė bibliotekos darbuotoja Gaiva Slivkienė. O pati rajono biblioteka K.Donelaičio metus pradėjo surengdama Padėkos arbatėlę visiems dalyvavusiems akcijoje „Knygų Kalėdos“ ir dovanojusiems bibliotekai knygų ir tuo pačiu pristatydama jau minėtą literatūros parodą „Lietuva pasauliui davė Donelaitį“. Renginio metu taip pat buvo pažiūrėtas filmas apie K. Donelaitį ir Tolminkiemį, buvo pristatytos internetinės svetainės, skirtos K. Donelaičiui, rusų ir italų kalbomis. Paminėdama „Metų“ autorių biblioteka taip pat dalyvavo Nacionalinės bibliotekų savaitės metu surengtuose K. Donelaičio skaitymuose „Valanda su Donelaičiu“. Į šiuos skaitymus įsitraukė ir bibliotekoje dirbantys EST savanoriai. Poemą

„Metai“ skaitydami italų bei ukrainiečių kalbomis, keliavo po rajono bibliotekas - tai bibliotekų lankytojams padarė įspūdį.

Bibliotekose populiariu buvo minėti ir kitų rašytojų sukaktis, minėjimus. Daug dėmesio skirta Justino Marcinkevičiaus 75 metų jubiliejui., J.Tumo Vaižganto 145-sioms metinėms, J. Baltušio, J. Biliūno ir I. Šeinaus, S. Nėries sukaktims paminėti. Labai įdomu, pavykęs su Smilgių gimnazijos mokiniais ir mokytojais buvo susitikimas su Romu Sadausku. Gyvas ir įtaigus bendravimas su rašytoju bei jo dalyvavimas moksleivių raiškiojo skaitymo konkurse.

Pažintį su lietuvių literatūra tęsė Knygų Kalėdų akcija – bibliotekose buvo pristatomos lietuvių autorių knygų parodos, organizuojamos popietės. šalį“. Buvo kalbama apie skaitytojų pamėgtus lietuvių rašytojus ir jų kūrinis. Ramygalos bibliotekoje ir daugelyje kitų skaitytojų mėgstamiausi autoriai –K.Sabaliauskaitė, J.Bubnys, R.Granauskas.

Lietuvių literatūros klasikai buvo prisiminti ir Nacionalinės bibliotekų savaitės metu. Viešojoje bibliotekoje buvo paruošta paroda „Laikas lietuvių literatūros klasikai“, rajono bibliotekose buvo tęsiamos pažintys su J. Baltušio, J. Biliūno ir I. Šeinaus ir kt. rašytojų kūryba.

Nacionalinės bibliotekų savaitės metu „*Laikas bibliotekininkams*“ buvo skirtas pažinčiai su kaimo bibliotekomis, „*Laikas šeimai*“ – kviečiant bendruomenes į Atvelykio šventę, „*Laikas tau, mielas bičiuli*“ – organizavus italų kultūros vakarą su savanore Grazia Ricci. Rajono bibliotekose savo kūrybą nuolat pristato vietos literatai. Įsimintinas buvo renginys Liūdynės bibliotekoje – kraštietės poetės A.Gudavičiūtės knygos „Gyvybės stebuklinga kibirkštėlė“ pristatymas. Piniavos bibliotekoje pristatyta piniavietės E.Valentinavičienės poezijos knyga „Prisiminimų upė“, o Raguvoje – kraštiečio poeto P.Kulvinsko jubiliejui skirtas renginys.

Bibliotekose ieškota renginių formų, kurios būtų įdomios ir įtaigios. Į skaitymo skatinimo veiklas rajono skaitytojus buvo stengtasi įtraukti projektu „Gerasis skaitymo virusas“. Jis buvo finansuotas iš Kultūros tarybos. Projekto tema – edukaciniai užsiėmimai. Projektas buvo orientuotas į paauglius ir jaunimą, skirtas šios grupės skaitymo skatinimui ir su tuo susijusių įgūdžių lavinimui. Renginiai vyko netradicinėse rajono erdvėse : literatūriniai skaitymai prie Upytės Amatų centro, Krekenavoje ant Varnakalnio. Diskusija „Perskaityti negalima atidėlioti“ Kur kablelį dėsi tu?“ su moksleiviais vyko Liūdynės dvaro parke. Velžio gimnazijoje ir Krekenavos kultūros centro salėje vyko vyresniųjų klasių moksleivių susitikimai – biblioterapiniai užsiėmimai - su psichologais Vaiva Joneliūkšyte ir Nerijumi Ogintu. Į visus renginius keliavo mobili vizualinė paroda „Skaitymo malonumas“, paruošta bibliotekos darbuotojų. Baigiamasis projekto renginys, į kurį atvažiavo moksleiviai iš viso rajono, vyko švietimo centro salėje. Tai buvo susitikimas su populiarių knygų paaugliams autore Kristina Gudonyte. Pasak rajono mokytojų, moksleiviams labai reiktų daugiau tokių renginių.

Vienas įsimintinesnių praėjusių metų įvykių būtų rajono literatų klubo „Polėkis“ įkūrimas. Kraštotyrininkės V. Trečiokienės dėka įkurtas klubas aktyviai tęsia veiklą, organizuoja įvairiausių renginius, pastoviai (kas mėnesį) rengia klubo narių susitikimus.

Bibliotekos organizuoja įvairios tematikos renginius, sudarydamos galimybę lankytojams maloniai praleisti laisvalaikį, padiskutuoti, susitikti su bendraminčiais, bendraamžiais, atitrūkti nuo kasdienybės rūpesčių. Renginių formos ir tematika įvairi: spaudinių parodos bei jų pristatymai, knygų aptarimai, susitikimai su

autorais, naujų knygų pristatymai, literatūrinės popietės, virtualios parodos, informacinės dienos, išvykos, pokalbiai, netradicinės parodos fotografijų, meno dirbinių, kaukių ir t.t.

Rajono viešosios bibliotekos galerijoje visada turi pasisekimą pristatomos įvairių meno sričių parodos. Tradicinėmis Ramygalos projekto „Keramikos dirbtuvės 2013“ dalyvių akmens masės darbų parodos. Jos tampa tarsi žiemos švenčių akcentu bibliotekoje ir sulaukia didžiulio lankytojų susidomėjimo.

Sulaukta ir naujų vardų–menininkė Manta Bajelytė-Ražauskienė surengė savo grafikos darbų parodą „Nakties vizijos“, Irma Zabulionytė - fotografijų parodą „Italija iš arti“. Ypatingo dėmesio sulaukė kilnojamoji dailininkės ir iliustratorės Sigutės Ach darbų paroda „Sparnuotai ir nerimtai.“ Šią parodą sudaro vaikiškų knygų iliustracijos. Leidykla ją paruošė keliavimui po Lietuvos bibliotekas ir kitus kultūros židinius.

Biblioteka visada džiaugiasi galėdama savo erdves pasiūlyti rajono kūrėjams. Pirmą kartą bibliotekoje buvo eksponuota smilgiečio, ilgą laiką dirbusio Panevėžio rajono vicemeru, ėjusio aukštas pareigas apskrities administracijoje Kęstučio Vaičiūno tapybos darbų paroda „Sugrįžimas“. Į parodos pristatymą susirinko didelis būrys buvusių Kęstučio bendradarbių, draugų, bičiulių. Atvyko netgi studijų draugai, buvę mokyklos auklėtiniai. Kai kada užsimezges bendravimas su kūrėjais nenutrūksta, jie ir vėliau eksponuoja savo darbus mūsų bibliotekos galerijoje. Tai ir panevėžietė dailininkė Lidija Dailidėnienė pristatė naujus tapybos darbus, bei miežiškietė Milena Marcinkevičiūtė, pristačiusi labai įdomią ryškia, spalvingą fotografijų bei Miežiškių bendruomenės narių tapybos ant šilko parodas. Fotomenininkas Gintaras Lukoševičius, tradiciškai įamžinantis Muziejų naktis Puziniškyje, ir šiemet surengė Petkevičių dvare vykusio renginio parodą „Karo istorija Puziniškio dvarelyje“. Net dvi parodas praėjusiais metais bibliotekos galerijoje surengė (irgi ne pirmą kartą) naujamiestietis, dailės mokytojas, dailininkas Dalius Dirsė. Aliejumi ant drobės tapyti, daugiausia iš natūros, aplinkinių vietovių vaizdai susidėjo į parodą „Mūsų miesteliai“ I ir II ciklai. Lietuvoje (ir netik) gerai žinomas dailininkas, kraštiečių Ričardas Ničajus surengė savo jubiliejinę tapybos darbų parodą, skirdamas ją savo 60-mečiui. Į parodos pristatymą suvažiavo Ričardo talento gerbėjai iš visų rajono pakraščių. Menininką sveikino Upytė kunigas dr. Gediminas Jankūnas, atvyko pirmoji mokytoja Rita Švelnienė, Upytės seniūnas, rajono valdžios atstovai. Fleita grojo Vyt. Mikalausko menų gimnazijos moksleivė Elija Tamošiūnaitė.

Kraštiečio kompozitoriaus Antano Belazaro dukra paskolino bibliotekai jo lietas akvareles ir leido surengti šių darbų parodą. Į parodos pristatymą dukra atvykti negalėjo, tai kompozitoriaus dailės darbus pristatė artimai su kūrėju dukra bendraujanti bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė.

Turėdama erdvę parodoms rengti, biblioteka skiria joms didelį dėmesį, tačiau tai nėra vieninteliai renginiai.

Bibliotekų darbuotojai ieško būdų, kaip suburti, sudominti skaitytojus jiems patinkančiomis veiklomis. Populiariomis tapo skaitytojų ekskursijos. Labiausiai jas pamėgo Perekšlių, Berniūnų bibliotekų skaitytojai. Aplankyti literatūriniai, istoriniai kultūros paveldo objektai ne tik Panevėžio rajone, bet ir tolesnėse Lietuvos vietovėse. Bibliotekininkai pastebėjo jog glaudus bendradarbiavimas su bendruomene turi didelę įtaką geresnei bibliotekos veiklai: kartu organizuojant renginius, padaugėja lankytojų bibliotekose, dalijamasi bendromis patalpomis renginiams. Tai ypač atsispindėjo Berniūnų bibliotekos veikloje, pradėjus glaudžiai bendradarbiauti su bendruomene. Biblioteka tapo įvairių švenčių, bendruomenės kultūrinių susibūrimų vieta. Daniūnų biblioteka

kartus su bendruomene organizavo Kalėdinę atjautos ir gerumo akciją. Šioje bibliotekoje 2014 metais susibūrė moterų klubas. Į biblioteką pradėjo telktis nauji lankytojai, turintys įvairius pomėgius, randantys savirealizaciją.

Rajono bibliotekose daug naujumo įneša organizuojami renginiai su EST savanoriais bei jaunimo informacinio tinklo „Eurodesk“ Lietuva“ pristatymai.

Bibliotekose daugėja edukacinių užsiėmimų, kuriuose į įdomias veiklas gali įsitraukti visi dalyviai, galėdami įsijungti į patį kūrybinį procesą. Įvairiuose meno užsiėmimuose (japoniška origami, temari technika, karpiniai ir kt.) nuolat dalyvauja Daniūnų, Gustonių, Naujamiesčio, Velžio gyventojai. Kaimo gyventojai mielai priimami bibliotekose eksponuoti savo sukurtus įvairių amatų darbus. Tokios parodos skatina bendruomenę aktyviam, kūrybiniam laisvalaikiui bei domėjimąsi įvairiomis meno rūšimis, amatais.

Daniūnų bibliotekoje didelio susidomėjimo sulaukė 14 fotomenininkų iš Panevėžio rajono. – buvo eksponuojama foto darbų paroda „Panevėžio rajono paslaptingas grožis“.

Bibliotekoje atnaujino veiklą pilietinės visuomenės institutas. Vyko susitikimas su prof. dr. (HP) Boguslavu Gruževskiu. Susitikimo tema buvo „Socialinės politikos iššūkiai“. Lankytojų susidomėjimas buvo didžiulis, tad tikimės, kad šio klubo veiklą pavyks pratęsti ir 2015 m.

iš LNB mini studijos buvo surengta 8 tiesioginės interneto transliacijos įvairiomis aktualiomis temomis. Tai ir sodininkams bei daržininkams skirta transliacija „Kaip auginti laukines, prieskonines ir retąsias daržoves“, „Ką kiekvienas turėtų žinoti apie klimato kaitą“, net 6 transliacijos buvo skirtos euro įvedimui.

Europos diena buvo surengtas teletiltas „Pažįstu Europą. O tu?“ Tai buvo virtualus susitikimas su lietuviais, savanoriaujančiais ir gyvenančiais užsienyje, konkrečiai, Italijoje.

Kaip ir kasmet, buvo surengti tradiciniai didieji metų renginiai : G. Petkevičaitės – Bitės literatūrinės premijos įteikimas (V.Sventickui), muziejų naktų renginys „Vakarojimai Puziniškio dvarelyje (Pirmojo Pasaulinio karo tema) ir bibliotekininkų šventė „Ištikimi knygai“. Smagu, kad šiuose renginiuose apsilankė apie du tūkstančius lankytojų.

Gerokai išaugęs renginių lankytojų skaičius rodo, kad padidėjo susidomėjimas jais, o tuo pačiu žinomesnė ir matomesnė tampa biblioteka. Renginiai rajono bibliotekose atitikti bendruomenės poreikius bei lūkesčius, todėl stengiamsi bendradarbiauti su įvairiomis vietos institucijomis, ieškoti veiklų sąlyčio taškų.

Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2014 metais Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, kaimo bibliotekos bei muziejai teikė šias mokamas paslaugas:

- LIBIS skaitytojo pažymėjimo (jo dublikato) išdavimas,
- Vienkartinio skaitytojo bilieta išdavimas,
- Spausdintos informacijos fragmentų kopijavimas ;
- Dokumentų spausdinimas;
- Dokumentų skenavimas;
- Dokumentų faksavimas;

- Fotonuotraukų spausdinimas/kopijavimas;
- Bibliografinių sąrašų ir rodyklių sudarymas bei redagavimas pagal individualią užklausą;
- Leidybinės ar suvenyrinės produkcijos, susijusios su bibliotekų veikla, platinimas;
- Dokumentų parsisiuntimas iš kitų bibliotekų per tarpbibliotekinį, tarptautinį tarpbibliotekinį abonementą (TBA);
- Literatūrinio muziejaus lankytojo bilietas. Edukacinių programų bilietas.

Delspinigiai.

2014 metais už mokamas paslaugas **surinkta 7.500 Lt.**

- **Viešojoje bibliotekoje** - 2.040,95 lt. (2013 m. – 2.648,6 Lt.). Nuo 2006 metų surenkamų pinigų suma mažėjo, nes vis mažiau į biblioteką atvyksta naujų, jokiaje viešojoje bibliotekoje neskaitančių vartotojų, o tuo pačiu mažėja parduodamų LIBIS pažymėjimų skaičius. Vartotojai kompiuterizuotomis darbo vietomis ir internetu ir toliau naudojasi nemokamai, bet daugiau teikiama skenavimo ir spausdinimo paslaugų. Viešos interneto prieigos vartotojai patys gali atlikti spausdinimo ir skenavimo darbus.

- **Kaimo bibliotekose** – 3.040 Lt. Iš jų **Ramygalos miesto** bibliotekoje – 1.400 Lt. Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Ramygalos bibliotekoje 2014 m. pradėjus dirbti su LIBIS SAP posistemiui platinami LIBIS skaitytojų pažymėjimai. Per ataskaitinius metus jų parduota 20 vnt.

Daugiausiai rajono gyventojai naudojosi kopijavimo paslauga - padarytos 17013 kopijos.

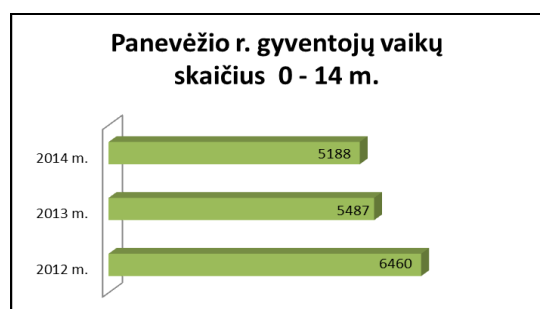
- **Muziejuose** – 2.430 Lt. Tai mokestis už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas.

IV. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIKAIS

Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Statistikos departamento duomenimis Panevėžio rajone 2014 m. nuo gimimo iki 14 metų amžiaus gyveno 5188 vaikai.

Vaikų gyventojų skaičius rajone nuolat mažėja.

Vaikų sutelkimo procentas

- Miesto bibliotekoje – 47%
- Kaimo bibliotekose – 39%

Sutelktumas išlieka didesnis bibliotekose:

veikiančiose viename pastate kartu su ugdymo įstaigomis, mažesnis - bibliotekose, veikiančiose priemiestinėse gyvenvietėse. Pavyzdžiui Dembavos, Bernatonių, Miežiškių bibliotekų mikrorajone yra nemažai vaikų, tačiau jie mokosi mieste, tikėtina, kad ir aktyviau naudojasi miesto ar mokyklų bibliotekų paslaugomis.

Tendencijos telkiant gyventojus vaikus išlieka tos pačios:

- į užsienį išvykstantys tėvai išsiveža vaikus,
- mažėjantis gimstamumas,
- uždaromos mokyklos.

Nelikus mažos komplektacijos mokyklų (pradinių), ir pradėjus vaikus vežant į mokyklas didesnėse gyvenvietėse, jie lankosi vietos bibliotekose, ir grįžę vėliau, nebesuspėja apsilankyti arčiau esančiose. Todėl vis sunkiau pritraukti vaikus į bibliotekas. Tik vasaros atostogų laiku jie prisiregistruoja savo gyvenvietės bibliotekose.

Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2014	2 798	396	207	2 195
2013	2 820	478	201	2 141

Iš 7388 rajono bibliotekų vartotojų – 2798 vaikai. Skaitytojų vaikų skaičius sumažėjo viešojoje bibliotekoje. Kitose bibliotekų kategorijose, nors ir nežymiai – augo (2,5%). Vaikų pagausėjo Berniūnų, Ėriškių, Bernatonių ir kt. bibliotekose, kur buvo aktyviau pradėta dirbti su vaikais: rengti stovyklėles, garsinio skaitymo valandėlės, pradėjo dirbti kiti darbuotojai ir pan.

Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2014	86 400	7 507	6 732	72 161
2013	89 044	8 146	6 740	74 158

Mažėjant vaikų vartotojų skaičiui, mažėja ir jų apsilankymų bibliotekose skaičius. Per ataskaitinius metus vartotojų vaikų skaičius sumažėjo 3%.

Didžioji dauguma vaikų namuose turi kompiuterius, tad retėja ir vartotojų vaikų apsilankymai bibliotekose. Tačiau jiems smagu į bibliotekas ateiti pabendrauti, paskaityti. Vaikų lankytojų skaičius pavyksta išlaikyti ir organizuojant dienos stovyklas, rengiant kūrybinius, edukacinius užsiėmimus.

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 30,9
- viešojoje bibliotekoje – 19,0
- Miesto bibliotekoje – 32,5
- kaimo bibliotekose – 32,9

Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2014	77 395	8 951	4 576	63 868
2013	77 253	9 523	3 709	64 021

Literatūros išduotis skaitytojams vaikams ataskaitiniais metais mažėjo visose, išskyrus miesto, rajono bibliotekų kategorijose: vaikų poreikis skaityti knygas mažėja, o ir knygų pasiūla nedžiugina. Visa dar ieškoma būdų kaip technologijas suderinti su skaitymu ir taip sudominti vaikus, o ypač paauglius, kurie tampa bibliotekose vis retesni lankytojai. Informacinių technologijų plėtra ir sparti raida keičia vaikų laisvalaikio įpročius. Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesniųjų pasirinkimą lemia knygos išvaizda, o ypatingai – leidinio iliustracijos.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- Knygų vaikams 43 fiz. vnt. (pernai metais - 53 fiz. vnt.)
- Periodinių leidinių vaikams po 1 – 2 pav.

Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2014	49 341	7 173	3 987	38 181
2013	48 357	7 239	2 941	38 177

Grožinės literatūros išduotis vaikams rajono bibliotekose išaugo dėka Ramygalos miesto bibliotekoje išduotų spaudinių. Kitų kategorijų bibliotekose grožinės literatūros išduotis mažėja.

Bibliotekininkai, siekdami populiarinti grožinę literatūrą, sudominti ja vaikus, rengia rekomenduojamų perskaityti knygų pristatymus, po rajono bibliotekas keliauja „Knygų lagaminai“.

Bibliotekininkai pastebi, kad aktyviems, viskuo besidomintiems, lankantiems popamokinės veiklos būrelius vaikams labai trūksta laiko skaityti „savo malonumui“: jie skaito dažniausiai programinius kūrinius. Aktyviausi skaitytojai yra 3-6 klasių mokiniai. Jie stropiai renkasi knygas iš rekomenduojamo perskaityti knygų sąrašo.

Nemažai vaikų mėgsta skaityti knygų serijas. Atradę vieną įdomią knygą, jie vėl ieško ko nors panašaus. Tarp mažųjų populiari serija „Ūsuotosios istorijos“ apie peliuką Stiltoną, H. Webb istorijos (biblioteka jų turi 16) apie gyvūnėlius („Elė ilgisi namų“, „Pasiklydusi sniege“, „Pavogtas pilkūtis“), nepraranda populiarumo Knister serija apie Raganą Lilę (iš 30 knygelių daugiausiai perskaitytos „Ragana Lilė beria burtus“ – 13, „Ragana Lilė pas piratus“ – 14 kartų). Truputėlį ūgtelėję ieško J. Kinney „Nevykėlio dienoraščio“, R. R. Russell „Prietrankos dienoraščio“, didesnieji – S. Collins „Bado žaidynių“.

Skaitytojai nekantriai laukia ir naujų knygų. Ypač populiarios tarp paauglių J. Green „Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos“, G. Forman „Jei pasilikčiau“, K. Cass „Atranka“.

Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2014	28 054	1 778	589	25 687
2013	28 896	2 284	768	25 844

Teminės literatūros išduotis vaikams ypač sumažėjo, nes periodinių leidinių, sudarančių didžiąją išdavimo dalį, yra išties prenumeruojama mažai. O periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų. Tačiau turint omenyje, kad teminės literatūros vaikams filialuose gaunama mažai, pastaraisiais metais jos panauda mažėja – skaitytojai naujausios informacijos dažniausiai ieško internete. Tik mažieji kol kas naudojami spausdintiniais leidiniais, ypač enciklopedijomis, skirtomis vaikams. Deja, tokių enciklopedijų, dėl aukštų jų kainų, kaimo bibliotekos turi nedaug.

Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2014	29 460	816	296	28 348
2013	31 961	1 873	335	29 753

Periodinių leidinių išduotis vaikams mažėja nuolat, nors jie vaikų tarpe ypač paklausūs. Mėgstamiausi: Lututė, Mergaitė, Naminukas, Luka, Justė, ir kt., tačiau deja, bibliotekos jų gauna ypač mažą kiekį. Naudojami ir senesni periodiniai leidiniai, bet jie jau „suskaityti“, prastos kokybės.

2014 metais viešojoje bibliotekoje gauti tik 6 pavadinimų žurnalai vaikams: „Bitutė“, „Justė“, „Lututė“, „Laimiukas“, „Vakaro žvaigždėlė“.

Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 27,7

- *viešojoje bibliotekoje – 22,6*
- *miesto filiale – 22,1*
- *kaimo filialuose – 29*

Renginiai vaikams

2014 metais suorganizuota 615 renginiai vaikams.

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	615	78	16	521
Žodinių	185	49	11	125
Vaizdinių	230	24	3	203
Kompleksinių	200	5	2	193
Lankytojų skaičius	10 967	407	216	10344

Rajono bibliotekose didelis dėmesys skiriamas jaunesiems skaitytojams – jų turiningo laisvalaikio praleidimui, neformalios erdvės sudarymui, saviraiškos ugdymui. Bibliotekų darbuotojai stengiasi, kad mažieji skaitytojai bibliotekose rastų jaukią erdvę, kurioje galėtų laisvai reikšti savo kūrybinius, informacinius sugebėjimus, susipažinti su kultūros naujovėmis, smagiai leisti savo laisvalaikį. Vaikai vis labiau mėgsta judrius, guvius renginius, kur jiems suteikiama proga patiems reikštis. Rajono bibliotekose labai mėgstami užsiėmimai, kurių metu vaikai mokosi ir patys daro įvairius žaislus, dekoracijas atskiroms šventėms. Po to jie eksponuojami, puošia biblioteka. Vaikai džiaugiasi, kad jų darbus mato lankytojai. Ypač daug tokių kūrybinių užsiėmimų rajono bibliotekose vyko, įgyvendinant vaikų socializacijos projektus. Tokios veiklos buvo vykdomos ir viešosios bibliotekos vykdytame projekte „Mano vasaros talismanas“. Kūrybiniai užsiėmimai įvaldant įvairias menines veiklas bei vasaros stovyklėlės buvo vykdomi viešojoje bei Šilų, Jotainių, Naujarodžių bibliotekose. Kartu su muziejininku Audriumi Daukša vykdyti edukaciniai-pažintiniai užsiėmimai vaikams „Knygnešio pasakojimai“ Paliūniškio, Ėriškių, Žibartonių, Pajstrio, Gustonių bibliotekose, su vaikais dalyvauta projekte „Šiaurės šalių bibliotekų savaitė“ (Troliai šiaurėje“). Aktyvų, turiningą, linksmą, kūrybišką, tikslingą laisvalaikį vasaros atostogų metu organizavo Velžio biblioteka, vykdydama projektą „Aktyviai, kūrybiškai, turiningai“, įtraukiant socialinę atskirtį turinčius vaikus. Vaikai dalyvavo kūrybiniuose užsiėmimuose, mokėsi žaisti stalo žaidimus, ES savanorių pagalba susipažino su įvairių šalių literatūra, rinko labiausiai patikusius knygų herojus. Daug dėmesio vaikams skiriama Berniūnų bibliotekoje. Renginyje „Skaitykime, mėgaukimės, diskutuokime“ vaikai dalyvavo kartu su tėveliais buvo skaitomos pasirinktų knygelių ištraukos, tėveliai pristatė labiausiai patikusias vaikystės knygas. Vaikams įsiminė ir Kalėdiniai renginiai, kurių metu buvo skaitomas Kalėdų senelio laiškas su užduotimis ir žaidimais. Šilų biblioteka kasmet kartu su jaunaisiais skaitytojais tęsia kalėdinę gerumo akciją „Pradžiugink vienišą senelį“: –patys paruošę kalėdinius sveikinimus bei parinkę knygų neša seneliams į namus. Kartu su šeima bibliotekos renginiuose pamėgo dalyvauti Ėriškių, Perekšlių jaunieji skaitytojai. Rajono bibliotekos stengėsi įtraukti kuo daugiau jaunųjų lankytojų į projektą „Šiaurės šalių bibliotekų savaitė“. Jaunieji skaitytojai viską

sužinojo apie „trolley šiaurėje“, noriai skaitė pasiūlytas šiaurės šalių knygas bei daug pasisėmė žinių apie visas Šiaurės šalis. Populiari tarp jaunųjų skaitytojų ir leidyklos „Alma litera“ kasmet organizuojama akcija „Augu skaitydamas“. Daugelyje bibliotekų vaikai augino simbolinius Knygų medžius, puošdami juos savo perskaitytų knygų sąrašais. Bibliotekininkai deda daug pastangų, kad sudominti mažuosius bibliotekų lankytojus skaitymu, todėl įvairiais renginiais stengiasi ugdyti vaikų saviraišką, kūrybingumą, teikti pažinimo džiaugsmą.

Rajono viešojoje bibliotekoje buvo parengta 11 tradicinių literatūros parodų („Piešinukai tarsi nusileidžia iš dangaus“, skirtą iliustratorei Eglei Gelažiūtei – Petrauskienei, „Berniūkštis pramaniūkštis švenčia 60-metį“, skirtą vaikų rašytojo, knygų iliustratoriaus Kęstučio Kasparavičiaus jubiliejui, „Matą Grigonį prisimenant“, vaikų poezijos pradininko, pedagogo 125-mečiui, „Atraskime kartu“ – vaikų rašytojos Kate DiCamillo – 50-čiui, „Knygos drąsiems ir bebaimiams – Vytauto Misevičiaus 90-mečiui ir kt.).

Vaikų skaityklos erdvėje eksponuota 15 meninių parodų (Vaikų kūrybinės laboratorijos „Stebuklingosios rankos“ darbų paroda, „Sidabriniai debesys“ Velžio gimnazijos abituriento Arnoldo Ivanausko nuotraukų paroda, „Užgavėnių kaukės“, „Smėlio pilys fotografijose“, „Su atšvaitu saugiau“ Panevėžio lopšelio – darželio „Draugystė“ vaikų kūrybinių darbų parodos, „Lėlės“, „Vaikai – vaikams“ Panevėžio dailės mokyklos skulptūros darbų paroda, „Jau saulelė vėl atkoptama...“ Velžio gimnazijos moksleivių piešinių paroda, skirta K.Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms, bei kilnojamoji parodėlė, skirta Donelaičiui, „Kurkime stebuklą kartu“. Miežiškių gyventojų bendruomenės projekto metu sukurtų kalėdinių atvirukų paroda, „Gėlės“. Dembavos ir Velžio lopšelių – darželių vaikų kūrybinių darbų paroda, „Tausokime ir puoselėkime mus supančią aplinką“. Piniavos bibliotekos projektinės veiklos fotografijų paroda ir kt.).

V. Informacijos ir kraštotyros veikla

LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ pradėta diegti nuo 2000 m. Yra instaliuota 6 darbo vietose bei įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais įdiegta LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais įdiegta LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje įdiegta LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais įdiegta nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais įdiegta: Dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;

• 2011 metais: atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;

- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;

- 2013 metais įdiegta LIBIS SAP Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metai - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).
- 2014 m. IV ketv. LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe. Pagal M.Mažvydo bibliotekos įgyvendintą projektą „Lietuvių literatūros klasikos kūriniių perkėlimas į elektroninę erdvę“ biblioteka metų pabaigoje gavo 2 elektronines knygų skaitykles ir nuo 2015 m. pradės jas išdavinėti skaitytojams.

Įdiegtus Fondų patikros PJ, pradėti tikrinti pasirinkti viešosios bibliotekos fondai. 2013 metais, naudojant brūkšninių kodų skaitytuvą patikrintas saugyklos fondas, 2014 m. patikrintas vaikų literatūros fondas. Šį fondą, lyginant su saugyklos, dėl specifinės situacijos patikrinti reikėjo ilgiau laiko, nes knygos priskirtos skirtingoms amžiaus grupėms, fondas atviras skaitytojams, o patikrinimas vyko nepertraukiant knygų išduoties.

Nuo 2013 m. liepos mėn. Ramygalos bibliotekoje instaliuota komplektavimo ir skaitytojų aptarnavimo PJ. Visos dokumentų paieškos ir skaitytojų aptarnavimo funkcijos veikia gerai, o nuo 2014 m. pradėti platinti vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį (debesų kompiuterija). Dažniau nei tikėtasi, stringa skyriaus darbai dėl problemų LIBIS serveryje. Išlieka neišspręstos problemos su spausdintuvų suderinamumu.

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt nėra labai populiarus bibliotekos vartotojų tarpe. Dauguma per šį portalą teikiamų paslaugų yra mokamos ir brangesnės, negu atvykus į biblioteką. Per 2014 m. virtualiai mūsų bibliotekoje užsiregistravo 8 vartotojai, o iš viso tokių - 18.

2014 metais bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 46898 skaitytojų aptarnavimo skyriaus bibliografinių įrašų. Per metus parengta 1494 naujų bibliografinių įrašų. Viso viešosios bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo **79715** bibliografiniai įrašai, **iš jų naujų – 3155 įrašai**.

Į bibliotekos elektroninį katalogą įtraukiami analiziniai bibliografiniai įrašai iš rajoninio laikraščio „Tėvynė“ ir kraštotyros medžiaga iš respublikinės spaudos. Biblioteka dalyvauja Nacionalinės bibliografijos duomenų bazės (NBDB) kūrime. 2014 metais aprašyta ir į **NBDB nusiųsta 699 bibliografiniai įrašai**. Analizinių bibliografinių įrašų skaičius lokaliame bibliotekos elektroniniame kataloge – 23 088 Per 2014 m. bibliotekos duomenų bazėje sukaupti – 1201 nauji analiziniai bibliografiniai įrašai. Juos sudaro analizika iš knygų bei tęstinių leidinių, kopijuojama ir aprašoma analizika iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Įrašai iš NBDB nukopijuojami, o jei reikalingų nėra - sukuriami (tai kraštotyros pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės ir regioninės spaudos). Taip pat renkama ir aprašoma medžiaga iš publikuojamų kraštotyros straipsnių apie įžymius žmones, rajono aktualijas, kultūrinius renginius.

Informacinis fondas Viešojoje bibliotekoje

Informacinio fondo dydis - 6210 fiz. vnt.

Tai sudaro 9 % viso bibliotekos fondo. 2014 metais fondas papildytas 194 fiz. vnt. 137 pav. dokumentų. Naujai gautų dokumentų procentas informaciniame fonde yra 3,6 % Nurašyta 97 fiz. vnt. praradusių aktualumą ir susidėvėjusių dokumentų.

Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiarieji žinynai, žodynai bei bendro pobūdžio enciklopedijos. Praėjusiais metais informacinis fondas papildytas šiais vertingais leidiniais: Kupiškėnų enciklopedija, T. 1 (2013); Vosylytė, Klementina. Palyginimų žodynas (2014); Ratauskas, Stanislovas Algimantas. Aiškinamasis aprangos terminų žodynas (2014); Anglų–lietuvių kalbų projektų valdymo terminų žodynas (2013); Lomas, Robert. Masonų simboliai (2014); Ženkilai ir simboliai (2013).

Vidutinis informacinio fondo dydis bibliotekose:

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro tik nedidelę fondo dalį (nuo 0,5% iki 2% viso fondo). Dėl nedidelio ir lėtai atsinaujinančio informacinių leidinių skaičiaus, informacijos kaimo bibliotekų darbuotojai dažniausiai ieško internete, kuriame greitai galima atlikti įvairios tematikos informacijos paiešką. Sudėtingesnėms užklausoms atlikti dažniausiai naudojamos Viešosios bibliotekos fondais ar TBA.

Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2014	11 870	604	2765	1 318	7 787
2013	11 258	474	2 820	1 284	7 104

Ataskaitiniais metais rajono vartotojai daugiausiai pateikė adresinių užklausų – 5789 ir teminių – 2761. Pastarosios pasiskirstė taip: daugiausiai užklausų pateikta istorijos ir geografijos (378) ir technikos bei medicinos (376) temomis.

2014 m. rajono viešojoje bibliotekoje užregistruota faktografinių (38), adresinių (1085), tikslinamųjų (837), teminių (805) užklausų. Lyginant su kitais metais, keitėsi užklausų struktūra: šįkart daugiausia užklausų pateikta istorijos bei geografijos - (184), literatūros mokslų klausimais – (157), technikos, medicinos ir žemės ūkio klausimais (135), visuomenės mokslų klausimais (114). Atskaitiniais metais viešojoje bibliotekoje užregistruota 55 užklausomis mažiau nei 2013 m.

Kaip ir kasmet populiariausios užklausos apie įvairias pasaulio šalis, literatūros klausimais. Pdaugėjo užklausų teisiniais, įmonių valdymo, rinkodaros, ekonomikos, audito klausimais. Kaip visuomet daugiausia pateikiama adresinių užklausų. Jaučiamas susidomėjimas nauja literatūra, lankytojai nereta ateina prašydami knygų, apie kurias yra girdėję iš radijo ar televizijos laidų, skaitę spaudoje. Dalis skaitytojų patys beveik nieiško literatūros, prašo darbuotojų parinkti „ką nors tokio“. Ypač tai galima pasakyti apie lankytojus, kurie aptarnauja kitus, negalinčius ateiti į biblioteką, skaitytojus. Su adresinėmis užklausomis daugiausiai kreipėsi studentai,

moksleiviai – prašydami parinkti leidinius pagal dėstytojų ir mokytojų pateiktus literatūros sąrašus. Tikslinamųjų užklausų, kaip ir pernai, apskaityta mažiausia. Iš tiesų, skaitytojai dažnai pateikia ne visai tikslius duomenis apie pageidaujamą knygą, gal tiesiog, tokios užklausos ne visada užfiksuojamos, tad ir skaičiai ne itin skiriasi nuo senesnių metų duomenų.

Dažniausiai užklausas pateikia moksleiviai. Tačiau ir jie dažniausiai ieško informacijos internete, svetainėse www.speros.lt, www.tingiu.lt ir kt.

2014 m. elektroninėmis priemonėmis (el. paštu) gauta 604 (viešojoje bibliotekoje – 28) vartotojų užklausos. Daugiausia jų – prašymai pratęsti knygų grąžinimo terminą, kai jau patys nemoka arba tiesiog nenori bei užklausos apie bibliotekoje turimus leidinius.

Atsakydami į užklausas dažniausiai naudotasi bibliotekos informacinių dokumentų fondu, LNB Lietuvos periodinės spaudos bibliografinė straipsnių baze, suvestiniu LIBIS katalogu, teisinės informacijos paieškos sistema LITLEX, prenumeruojamomis arba kitomis duomenų bazėmis bei paieškos sistemomis.

Užklausų padaugėja artėjant įvairioms šventėms ar renginiams.

Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema viešojoje bibliotekoje

Skaitytojų aptarnavimo ir informacijos bei kraštotyros skyriuje esantys katalogai ir kartotekos:

1. Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu laikinai užkonservuotas);
2. Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas);
3. Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – ABIS) –79 715 įrašai, iš jų per 2014 metus parengti 3155 nauji įrašai;
4. Elektroninio katalogo analizikos 23 088 bibliografiniai įrašai, 1201 nauji.
5. Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrime ir turi galimybę prisijungti prie NBDB). 2014 metais parengta ir į NBDB nusiųsta 699 bibliografiniai įrašai iš rajoninio savaitraščio „Tėvynė“.
6. Kraštotyros kartoteka - nebepildoma;
7. Faktografinė kraštotyros kartoteka - nebepildoma;
8. Personalijų kartoteka - nebepildoma;
9. Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.);
10. Periodinių leidinių kartoteka saugykloje.

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas ir kraštotyros kartotekos. Bibliotekose taip pat rekomenduojama organizuoti citatų, temines bei kt. kartotekas. Kadangi jau visos rajono bibliotekos kompiuterizuotos, tad leidinių paieškai naudojasi LIBIS suvestiniu katalogu.

Įdiegus LIBIS SAP posistemį (nuo 2014 m. per.) Ramygalos bibliotekoje sisteminis katalogas nustotas pildyti kortelėmis.

Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius– 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 3535. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje –357
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 190
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 2988

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu. 2011 metais, vykdant „Bibliotekos pažangai“ projektą viešoji interneto prieiga buvo įsteigta paskutinėse keturiose rajono bibliotekose.

Viešosios bibliotekos vartotojams skirta 10 kompiuterizuotų darbo vietų: 5 suaugusiems ir 5 vaikams. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto, veikia bevielis internetas.

Viešojoje bibliotekoje yra galimybė kompiuterių darbo apskaitai naudoti Libis posistemę „Kompiuteriniai resursai“. Interneto vartotojų užfiksuota 357 (2013 – 405, 2012 m. - 460), kurie apsilankė 7017 (2013 – 8007, 2012 m. – 6906) kartus. Pastebima kompiuterių vartotojų mažėjimo tendencija. Padaugėjo suaugusių interneto vartotojų, kurie bibliotekoje neskaityt, o tik pavieniais kartais ateina pasinaudoti kompiuteriu: nusiskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos medžiagą, parašyti el. laišką, susimokėti mokesčius ir kt.

Virtualių apsilankymų skaičius iš bibliotekos el. katalogo puslapio ir prenumeruojamų duomenų bazių – 51 734. Vis daugiau viešos interneto prieigos vartotojų naudojami internetu su darbu, komercija, sveikata ir e. valdžia susijusiais tikslais, tai ypač pasakytina apie vyresnius žmones. Jaunimas intensyviau internetu bendrauja ar mokosi. Tiesa, moksleiviai daug laiko praleido žaidimų puslapiuose. Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

Vykdant projektą „Bibliotekos pažangai“, įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema, kuri fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Deja, nuo 2013 sistema neteikia informacijos apie populiariausias ir dažniausiai vartotojų lankomas interneto svetaines.

Kaimo bibliotekose internetas – populiari paslauga ir pramoga.

Elektroninės bibliotekų paslaugos

Vis daugiau paslaugų persikeliant į virtualią erdvę, rajono viešosios bibliotekos prioritetu tampa gyventojų ir bibliotekininkų informacinio raštingumo ugdymas, elektroninių paslaugų asortimento plėtra ir efektyvios skaitytojų informavimo ir aptarnavimo sistemos užtikrinimas.

Viešojoje biblioteka, LR kultūros ministerijai sudarius sąlygas, gyventojams suteikė prieigą prie lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės *INFOLEX. Praktika* ir užsienio duomenų bazių anglų kalba – *Oxford Reference Online – Premium Collection* (Oxford University Press leidyklos anglų kalbos aiškinamieji žodynai, žinynai, iliustruotos enciklopedijos), *Oxford Art Online* (Oxford University Press leidiniai ir informacija apie meną), *Oxford Music Online* (Oxford University Press leidiniai ir informacija apie muziką).

Infolex.PRAKTIKA duomenų bazė 2014 m. buvo prieinama ir Katinų, Krekenavos, Naujamiesčio, Paliūniškio, Raguvos, Tiltagalių, Upytės, Vadoklių bibliotekų lankytojams

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdydama ES projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis *EBSCO Publishing eIFL.net* 10 duomenų bazių paketu, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt. Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis ir nuotoliniu būdu.

2014 metais prie EBSCO duomenų bazėje užfiksuoti 147 virtualūs interneto seansai, kurių metu atsisiųsti 22 dokumentai ir 19 įrašų. Daugiausia naudotasi INFOLEX.PRAKTIKA duomenų baze –1431 interneto seansas.

Bibliotekos skaitykloje vartotojai turėjo galimybę naudotis ir šiomis duomenų bazėmis:

- „Verslo žinių“ archyvas internete – straipsniai nuo 1994 metų.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB).
- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas.
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete.

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,16 %). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos išteklių ir elektroninės paslaugos turėjo įtakos bibliotekos darbui ir vartotojų aptarnavimui: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką.

Nors bibliotekos paslaugų spektras išsiplėtė, jos tikslas nekinta - teikti informaciją vartotojams.

Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas.

Seansų skaičius – 15636

Atmestų seansų skaičius –0

Parsisiųdintų dokumentų skaičius- 35

Virtualių apsilankymų skaičius- 51734

Parsisiųdintų įrašų skaičius- 12966

Bibliotekos interneto svetainė (www.panrbiblioteka.lt). Čia pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, www katalogas, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į atitinkamus

informacijos šaltinius. Virtualių apsilankymų iš bibliotekos Web svetainės – 41375, kurių metu atlikta 8993 paieškų.

Įdiegus bibliotekoje LIBIS SAP, vartotojams sudaryta galimybė užsisakyti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą. 2014 metais galimybė nuotoliniu būdu užsisakyti leidinį pasinaudojo 96 (2013 m. – 82) vartotojai. Jie užsakė 1180 dokumentus (2013 – 906), iš jų 878 grožinės literatūros. Nuo 2010 metų bibliotekos vartotojai pageidaujama dokumentą, kurio tuo metu nėra laisvo bibliotekoje, gali užsirezervuoti. Ankščiau šią paslaugą galėdavo suteikti tik bibliotekininkas. 2014 metais 258 (2013 m. – 229) skaitytojai rezervavo 1051 (2013 m. – 728) knygas. Dauguma iš jų (963 fiz. vnt.) buvo grožinės literatūros knygos.

Nuotoliniu būdu prie bibliotekos katalogo jungtasi 8779 kartus, atsisiųsti 11516 įrašų.

Pradėjus veikti Automatinio skaitytojų informavimo PJ, skaitytojai turi galimybę patys prasiųsti dokumento graųžinimo terminą. Šia galimybė jie noriai naudojami.

Elektroninis paštas. Visos naujausios žinios bei kita svarbi informacija siunčiama elektroniniu paštu bibliotekos skyriams bei nutolusiems bibliotekos filialams, turintiems interneto prieigą. Maųžinant skolininkų skaičių ir bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai graųžintinas arba negraųžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodiškumu skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negraųžintus dokumentus.
- priminimus apie artėjančią dokumentų graųžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybė prasiųsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime).

Uųžtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - **elektroninių laiškų administravimo komponentė**, kurios pagalba skyriaus darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laiškai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos peradresuoti kitam padaliniiui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas).

Todėl vartotojo elektroninis pašto adresas tapo labai svarbus bibliotekai.

Dokumentų graųžinimo įrenginys (DGJ). 2011 m. investicinio projekto „Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose“ metu įdiegtas įrenginys leidžia knygas bibliotekai graųžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl graųžinimo metu „neatpaųžstama“ nei knyga nei skaitytojas. Jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugraųžinti bibliotekai pasiskolintas, kartais laiku negraųžintas, o kai kuriais atvejais, padovanoti bibliotekai savo knygas. Šių įrenginių naudojimas reikalauja iš bibliotekų papildomų organizacinių sprendimų: tam tikru periodiškumu išimti knygas, skaitytojų aptarnavimo programoje padaryti atųžymas apie skaitytojo graųžintas knygas, pasirūpinti šių įrenginių saugumu. Atmetus keletą vaikiškų išdaigų, didesnių incidentų su DGJ nepasitaikė.

Yra sukurta vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt. Kaip jau anksčiau minėta, kol kas vartotojai mažai naudojami šiuo paslaugų portalu.

Kraštotyros veikla

Kraštotyros fondas.

Viso – 1646 fiz. vnt. 2014 m. kraštotyros fondas papildytas **57** fiz. vnt.

Bibliografiniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ į NBDB – 2014 m. – **699** įrašai.

Rajono viešosios bibliotekos kraštotyros darbo pagrindinės veiklos kryptys 2014 metais ir toliau išliko bet kokios formos dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei šios sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, rašomi straipsniai. Per metus parengti:

Kraštotyros darbai:

- *Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2015;*
- *Kraštotyros darbų konkursui „Mano krašto knygnešiai ir daraktoriai“ parengti darbai:*
Geležių biblioteka (J. Kubilienė) „Panevėžio krašto knygnešių pėdsakais“.
Pajstrio biblioteka (J. Blaževičienė) „Mano krašto knygnešiai ir daraktoriai“.
Ramygalos biblioteka (M. Čeponienė) „Knygnešys, daraktorius, Garšvių knygnešių draugijos buhalteris Adomas Ladukas“.
Vadoklių biblioteka (J. Burokienė) „Vadoklių krašto knygnešiai ir daraktoriai“.
Bernatonių biblioteka (S. Jučys) „Bernatonių krašto knygnešiai“.

Teminiai aplankai:

„Šilagalio kaimo istorija“ (Skenuota medžiaga išsiųsta Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai – jų prašymu);

„Baltijos kelias – kelias į laisvę“.

Paruošti ir skaityti pranešimai:

1. Pranešimas „Mano vardas gyvuos“ - Mato Grigonio gyvenimo ir kūrybos pristatymas (V. Trečiokienė).
2. „Panevėžio rajono knygnešiai ir daraktoriai“ (V. Trečiokienė).
3. „Kraštotyra bibliotekoje“ (V. Trečiokienė).

Renginiai:

„Mano vardas gyvuos...“. Pažintinė kultūrinė valanda, skirta vaikų poeto, pedagogo Mato Grigonio 125-mečiui. „Iš Mato Grigonio kūrybinio palikimo“ literatūrinę-muzikinę kompoziciją atliko Dembavos progimnazijos moksleiviai (Vad. Aldona Liutkevičienė).

„Juozas Tumas-Vaižgantas – tautinio atgimimo epochos rašytojas“. Baigiamasis projekto „Kai knygas draudė“ renginys. Panevėžio rajono viešoji biblioteka savo krašto visuomenę pakvietė į Juozo Tumo-Vaižganto 145-ųjų gimimo metinių renginį, kuris vyko bibliotekos muziejuje Ustronėje. Komunikacijos centro "Kalba.

Knyga. Kūryba“ direktorė Lionė Lapinskienė skaitė pranešimą „Juozas Tumas-Vaižgantas ir lietuvių tautinis atgimimas“ Panevėžio kraštotyros muziejaus vyresnioji muziejininkė Vitalija Vasiliauskaitė skaitė pranešimą „Keli Juozo Tumo-Vaižganto ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bendravimo štrichai“. Iš Vaižganto gimtinės atvykusi Aldona Širvinskienė pasakojo apie Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejau veiklą ir jame vykstančius renginius. Aktoriai Ligita Kondrotaitė ir Rimantas Teresas literatūrinėje kompozicijoje „Aš mylėjau Lietuvą“ vaizdingai atskleidė ir parodė įvairiapusį kūrybinį Juozo Tumo-Vaižganto palikimą.

Knygų pristatymai:

Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ narių naujų poezijos knygų: Emilijos Valentinavičienės „Prisiminimų upė“ ir Onos Grigienės „Gyvenimo žingsniai“ pristatymas, Onos Striškienės „Kely...“.

Parodos:

PAVADINIMAS	TURINYS
„Lietuvių tekstilės mokyklos kūrėjas“.	Dokumentų paroda, skirta dailininko, pedagogo Juozo Balčikonio 90-osioms gimimo metinėms.
„Dainos, romansai, akvarelės“.	Dokumentų paroda, skiriama kompozitoriaus Antano Belazaro 100-osioms gimimo metinėms.
„Panevėžio rajono Garbės pilietė Gražina Grigaliūnienė“;	Dokumentų paroda.
„Kovo 11-oji“. Minint Lietuvos Valstybės Nepriklausomybės atkūrimo dieną, bibliotekoje pristatyta Lietuvos Nepriklausomos valstybės atstatymo akto kopija	Kraštietės, Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo akto signatarės Rasos Juknevičienės dovana bibliotekai.
„Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“ Pajstryje“ (Kovo 12 iki balandžio 18 d.);	Dokumentų paroda, iš ciklo „2014 metai – Teatro metai“.
„Spaudą atgavus“.	Dokumentų paroda, skirta 110-iesiems lietuviškos spaudos atgavimo metams.
„Gabrielės Petkevičaitės – Bitės literatūrinės premijos laureatai“	Mobili dokumentų paroda.
„Baltijos kelias – kelias į Laisvę“.	Mobili dokumentų paroda.
„Juozo Tumo-Vaižganto asmenybė ir kūryba“.	Dokumentų paroda, skirta J. Tumo-Vaižganto 145-osioms gimimo metinėms.
„Mano vardas gyvuos...“.	Kraštotyros dokumentų paroda, skirta poeto, pedagogo Mato Grigonio 125-osioms gimimo metinėms.

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos svetainėje kraštotyros meniu skiltis nuolat pildoma kraštotyros turinio straipsniais, nauja informacija .

Panevėžio rajono literatų klubas:

2014 m. įregistruotas rajono literatų klubas „Polėkis“.

Panevėžio rajono literatai kartą į mėnesį susitinka Viešojoje bibliotekoje bei dalyvauja rajone bei regione vykstančiuose literatūriniuose renginiuose, organizuoja konkursus, skaito eiles, mokosi: kovo mėn. surengtas poezijos konkursas „Žemė“; klubo narių naujų poezijos knygų: Emilijos Valentinavičienės „Prisiminimų upė“ ir Onos Grigienės „Gyvenimo žingsniai“ pristatymai, birželio mėn. organizuota išvyka į Upytę, poezijos

konkurso „Lino žiedo“ baigiamąją šventę, dalyvauta Literatų-prozininkų konkurse „Baltojo paukščio“ nominacijai.

Straipsniai į Internetines svetaines, spaudą:

Parašomos ir įkeliamos į svetainę Naujai gautų kraštotyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštotyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai. Parengtas straipsnis į laikraštį „Tėvynė“.

VI. METODINĖ VEIKLA

Bibliotekos specialistai skatinami nuolat tobulinti savo gebėjimus visose bibliotekinės veiklos srityse. Ypač daug kompetencijų reikia įgyti viešojoje kaimo bibliotekoje dirbančiam specialistui – įvaldyti darbo su vartotojais įgūdžius, įvertinti jų poreikius, išmanyti grožinės literatūros tendencijas, įvairių mokslo sričių, visuomenėje vykstančių procesų aktualijas, kultūrinės veiklos vadybą, informacines technologijas, atlikti informacinę paiešką, teikti elektronines paslaugas, kompiuterines žinias, apdoroti bibliotekinę statistiką. Todėl siekiama, kad visose 35-iose kaimo bibliotekose bei rajono viešojoje dirbantys specialistai būtų kuo geriau įvaldę šiuos įgūdžius. Tuo tikslu organizuojamos metodinės išvykos į darbo vietas, darbuotojai kviečiami į pasitarimus kiekvieną mėnesį, organizuojant diskusijas, svarstant iškilusius probleminius klausimus, ieškant efektyvių sprendimo būdų. Bibliotekų veikla koordinuojama bei analizuojama kiekvieną mėnesį fiksuojant ir apdorojant pagrindinius jų statistinius duomenis, veiklų pristatymus, sudarant planus, padedant ruošti projektus, akcijas. Metų pabaigoje iš pateiktų duomenų buvo ruošiamos statistinės bei tekstinės ataskaitos, metinė veiklos programa. Darbuotojai buvo mokomi struktūrizuoti išdėstyti pagrindines veiklos sritis, taikyti analizę, aptariant veiklas.

2014 metais pasitarimuose buvo tęsiama rubrika „Bibliotekos vizitinė kortelė“. Savo bibliotekos veiklos ypatumus analizavo ir pristatė Trakiškio, Ramygalos, Liūdynės bibliotekos. Pastebėjome, kad patirčių pristatymai kolegoms duoda teigiamų rezultatų: daugiau bendradarbiaujama, naujai gilinamasi į savo veiklą, ieškoma savito veiklos būdo, pritaikyto konkrečios bibliotekos mikrorajono gyventojų lūkesčiams ir poreikiams. Pasitarimų metu buvo nagrinėjamos LIBIS panaudojimo darbe su vartotojais galimybės, fondų rekatalogavimo rajono bibliotekose padėtis, dokumentacijos tvarkymo, statistinių duomenų apdorojimo klausimai. Bibliotekininkai patobulino savo įgūdžius, dirbant su kompiuterinėmis programomis, skaitmenine informacija. Suroštuose mokymuose „Europos skaitmeninė biblioteka - Europeana“ bibliotekininkai mokėsi joje patalpinti informaciją ir vykdyti paiešką. Naudingi buvo praktiniai užsiėmimai „Fotografavimas ir nuotraukų redagavimas nemokamomis programomis“. Mokymus vedė Panevėžyje žinomas fotografas Gintaras Lukoševičius. Mokymų dalyviams buvo pateikta fotografijos samprata, darbo su įvairiais fotoaparatais ypatumai, kompozicijos taisyklės.

Rajono bibliotekininkai dalyvavo ir kitų bibliotekų bei institucijų organizuojuose mokymuose bei seminaruose. Juos organizavo Panevėžio rajono švietimo centras, VšĮ „Galvočius“, Panevėžio Europe Direct informacijos centras, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės

viešoji biblioteka, Žmogaus studijų centras, Asociacija „Langas į ateitį“, Neformaliojo ugdymo teikėjų asociacija, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Buvo įsisavinta garso apdorojimo programa „Audacity“, debesų kompiuterijos galimybės, skaitmeninės stebėsenos diegimo, duomenų bazių, saugaus interneto ypatumai. Dalyvauta praktiniame seminare „Knygos atgaivinimo terapinė aktualizacija“ (KATA metodas).

Naudingi ir įdomūs buvo projekto „Bibliotekos pažangai“ mokymai. Profesionalių lektorių pagalba gilintasi į bibliotekų atstovavimo, viešinimo temas, vartotojų ir partnerių poreikių analizę. Bibliotekininkams buvo sudarytos galimybės dalyvauti Panevėžio rajono švietimo centre organizuojamuose seminaruose. Nagrinėtos darbo su įvairių kartų atstovais ypatumai; efektyvaus idėjų pristatymo, kultūros darbuotojo įvaizdžio kūrimo modernioje visuomenėje klausimai. Pradėjus kurtis bibliotekoms daugiafunkciniuose centruose, dalyvauta seminare „Ilgalaikės mokymosi programos daugiafunkciams centrams“.

Pradedantiesiems bibliotekininkams gilinti žinias padėjo M.Mažvydo bibliotekos organizuojami mokymai apie bibliotekos sampratą ir jos vadybą.

Bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė dalyvavo IFFLA suvažiavime bei tarptautiniuose mokymuose, skirtuose bibliotekų inovacijoms.

Kaip ir kasmet, rajono bibliotekininkai buvo sukviesti į šventę „Ištikimi knygai“ – šiemet ji vyko, lapkričio 27-ąją. Tai gera proga apžvelgti nuveiktus darbus, paminėti darbuotojų sukaktis. Rajono bibliotekose vykdomų veiklų svarbą įvertino ir rajono meras, įteikęs padėkos raštą direktorei Rūtai Bagdonienei. Kasmet renkamo Metų bibliotekininko vardą šiais metais pelnė Asta Nedveckienė, viešosios bibliotekos metodininkė. Ji įvertinta už aktyvią kultūrinę, švietėjišką veiklą, profesinių žinių sklaidą, kūrybišką bibliotekų atstovavimą viešojoje erdvėje. Paskatinamosiomis nominacijomis buvo įvertintos - Jolanta Mikšytė (Upytės biblioteka) – už aktyvų dalyvavimą Upytės krašto kultūrinio paveldo pristatyme bei Gaiva Slivkienė, komplektavimo skyriaus vedėja, už kūrybinių iniciatyvų įgyvendinimą. Atminimo suvenyrais buvo įvertinti kraštotyros konkurso „Mano krašto knygnešiai ir daraktoriai“ nugalėtojai – Saulius Jučys ir Joana Burokienė. Pažymėta Danutės Pamerneckytės (Viešoji biblioteka) – kūrybinga skaitymo skatinimo veikla, Vidos Gailiūšytės (Raguvos biblioteka) aktyvus darbas, vykdamas informacijos jaunimui sklaidą Panevėžio rajone, Joanos Burokienės (Vadoklių biblioteka) kokybiškas elektroninių paslaugų teikimas bendruomenei. Įvertintos bibliotekų darbuotojų – Reginos Masiokienės, Rasos Balčytienės, Vitalijos Žvirblienės pastangos, kuriant Gustonių, Tiltagalių, Šilų UDC centrus. Į šeštąjį Aukštaitijos bibliotekininkų kultūros ir sporto sąskrydį Linkės kaime, Panevėžio rajone, šiais metais sukvietė Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės biblioteka.

2014 metais rajono bibliotekininkai dalyvavo šeštajame Aukštaitijos bibliotekininkų kultūros ir sporto sąskrydyje, Linkės kaime, Panevėžio rajone. Komanda paruošė kultūrinę programą pagal Donelaitį. Pagal susumuotus rezultatus buvo pelnyta II-oji vieta.

Nacionalinės bibliotekų savaitės metu buvo organizuotos išvykos į bibliotekas, teikiančias netradicines paslaugas bendruomenei. Išvyką inicijavo LBD nariai. susitikimas-diskusija vyko - bibliotekoje, įsikūrusioje Gustonių daugiafunkciniame centre. Ji naujai suremontuota, gavusi naujausią įrangą ir baldus. Aptartos šios bibliotekos ateities perspektyvos, bei veiklos. Kita - visuomeniška biblioteka, įkurta Pašuojo gyventojų

bendruomenės „Dvaras“ pastangomis. Susitikime su šios bendruomenės nariais teikta metodinė pagalba atrenkant naudojimui knygas, formuojant fondą, organizuojant bendrus renginius.

Nacionalinės bibliotekų savaitės baigiamajame renginyje tarp apdovanotųjų geriausių šalies bibliotekų darbuotojų įteiktas apdovanojimas ir Panevėžio rajono viešosios bibliotekos vyr. bibliotekininkei Irenai Navickienei. Ji įvertinta Kultūros ministro padėka už kūrybingą, aktyvią ir profesionalią veiklą, įgyvendinant skaitymo skatinimo iniciatyvas.

Buvo nuolat koordinuojama bibliotekų veikla, dalyvaujant „Metų knygos“, „Knygų Kalėdų“, Šiaurės šalių bibliotekų savaitės“ ir kt. akcijose. Teikta daug metodinių konsultacijų, bibliotekoms ruošiant bei vykdant projektines socializacijos bei sveikatinimo programas, ruošiant renginius, koordinuojant EST savanorių veiklą.

Stengiamasi plėtoti profesinius ryšius, apilankant tolimesnes bibliotekas. Tokių kelionių metu įgyjama naujos patirties, dalinamasi patirtimi ir naujovėmis tarp kolegų

2014 metais Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos darbuotojai, minėdami Baltijos kelio 25-metį, surengė tarptautinę literatūrinę kelionę „Bibliotekos – Baltijos kelio dalis“, apilankant Latvijos nacionalinę ir Limbaži rajono bibliotekas. Puikų įspūdį paliko dalyvavimas Latvijos Nacionalinės bibliotekos naujo pastato atidarymo iškilmėse, buvo įdomu stebėti atskirų Latvijos rajonų bibliotekų prisistatymus. Apilankytos Limbaži rajono bibliotekos. Įspūdį paliko Lades kaimo biblioteka, įsikūrusi jaukiame, renovuotame bendruomenės name. Susipažinta šios bibliotekos veikla, pasidalinta darbo su lankytojais patirtimi. Limbaži miesto bibliotekoje apžiūrėta Baltijos keliui parengta paroda, bibliotekos skaityklos, bei aptartos įvairios veiklos.

Domėtasi ir kaimyninės šalies muziejų veikla. Susitikime Miunhauzeno muziejuje buvo pristatytos edukacinės programos, o bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė papasakojo apie Panevėžio rajono bibliotekos muziejų vykdomas veiklas.

Iš kelionių parsivežtos naujos idėjos, kūrybinės mintys atgyja bibliotekų veikloje, kurias stengiamasi pritaikyti ir įgyvendinti savo bibliotekų veikloje.

Bibliotekininkai kasmet lankosi Knygų mugėje. Jos metu ne tik lankomi renginiai, bet ir susipažįstama su leidyklų veikla, išleistais leidiniais, knygų autoriais. Bibliotekininkai įsigyja reikiamų leidinių savoms bibliotekoms.

Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Bibliotekininkai vis labiau įvaldo viešinimo ir atstovavimo veiklų sritį. Tai padėjo „Bibliotekos pažangai“ projekto tęsimi mokymai. Dalyvauta viešinimo, atstovavimo mokymuose.

Daugumą bibliotekų yra susikūrę savo profilį Facebook tinkle, jame talpinama informacija apie renginius ir įvairias veiklas. Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos facebook paskyra yra nuolat pildoma naujienomis. Talpinami skelbimai, naujienos, nuotraukos susijusios bibliotekos veikla. Patalpintą informaciją peržiūri nuo 48 iki 314 žmonių.

12 kaimo bibliotekų turi susikūrusios facebook paskyras ar grupes, kurių dėka tiesiogiai bendrauja su kaimo bendruomene.

Ypač glaudžiai bendradarbiaujama su rajono laikraščiu „Tėvynė“: čia visuomet patalpinami bibliotekų darbuotojų straipsniai. Apie vykstančius renginius visada skelbiama vietos spaudoje, radijuje, ruošiant informacinius pranešimus, kviečiant žurnalistus. Stambiausi renginiai yra plačiai nušviečiami ne tik vietos, bet respublikinėje žiniasklaidoje.

Svarbi bibliotekos įvaizdžio dalis – reklaminė atributika. Jau tapo populiariu savo paslaugas pristatyti įvairių skrajučių, lankstukų pagalba.

Bibliotekos savo veiklą plėtoja nuolat bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis. Įvairūs renginiai planuojami kartu su mikrorajone veikiančiomis bendruomenėmis, švietimo įstaigomis, kultūros centrais.

Bibliotekų veikla bei paslaugos viešinamos kuriant reklaminę atributiką, ruošiant kvietimus, skelbimus. Jais buvo pristatomi renginiai, viešiniai projektai.

2014 metais buvo gilinamasi į viešųjų ryšių plėtojimo, organizacijos įvaizdžio kūrimo, bendravimo su žiniasklaida, renginių vedimo, organizacijos atstovavimo temas. Darbuotojams jos buvo pateikiamos seminarų bibliotekoje ir už jos ribų metu. Daug naudingos informacijos buvo gauta seminarų apie palankaus mikroklimato kūrimą organizacijoje bei savęs vertinimą bibliotekininko darbe metu. Darbuotojai įgytas žinias stengėsi pritaikyti savo bibliotekų įvaizdžio gerinimui.

Bibliotekos savo veiklą plėtoja nuolat bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis. Įvairūs renginiai planuojami kartu su mikrorajone veikiančiomis bendruomenėmis, švietimo įstaigomis, kultūros centrais.

Viena iš pagrindinių bibliotekos viešinimo formų išlieka informacijos pateikimas žiniasklaidoje bei interneto erdvėje: savivaldybės, bibliotekos tinklalapiuose, socialiniuose tinkluose, vietos spaudoje. Juose nuolat pateikiama informacija apie vykdomų projektų eigą, renginius, akcijas. Panevėžio krašto visuomenei buvo plačiai nušviesta „Muziejus nakties“ renginys Puziniškyje, bibliotekininkų šventė „Ištikimi knygai“, „Metų“ bibliotekininko rinkimai, „Nacionalinės bibliotekų savaitės“, „Šiaurės šalių bibliotekų savaitės“ renginiai ir kt.

Svarbią vietą bibliotekos įvaizdžio formavime užima bibliotekos specialistų atstovavimas kitose institucijose. Direktorė R. Bagdonienė dalyvavo jubiliejinėje IFLA konferencijoje Prancūzijoje bei sėmėsi patirties kitose šalyse.

Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas

Bibliotekos aktyviai dalyvauja įgyvendinant projektus. Projektų vykdymui biblioteka gavo 106300 Lt valstybės lėšų. Savivaldybė kofinansavimui skyrė 2900 Lt.

2014 m vykdyti projektai:

PROJEKTAI, finansuoti Lietuvos kultūros tarybos	LĖŠOS (tūkst. Lt)
• „Vakarojimai dvarelyje: dvarų istorijos“ (Viešoji biblioteka)	8,8
• „Kai knygas draudė“. Literatūrinės edukacinės kelionės (Viešoji biblioteka)	7,5
• „Gerasis skaitymo virusas“ (Viešoji biblioteka)	3,5

PROJEKTAI, finansuoti Panevėžio rajono savivaldybės	LĖŠOS (tūkst. Lt)
„Mano vasaros talismanas“. Kūrybiniai edukaciniai užsiėmimai (Viešoji biblioteka) ✓ Vaikų socializacijos rėmimo programa	1,0
„Aktyviai, kūrybiškai, turiningai“. Vasaros stovyklėlė Velžio bibliotekoje (Velžio biblioteka) • Vaikų socializacijos rėmimo programa	0,9
„Sužinok, atrask, įgyvendink“. Informacinės sesijos jaunimui (Raguvos biblioteka) • Jaunimo užimtumo skatinimo programa	0,8

ROPEKTAS, finansuotas Lietuvos kredito unijos	LĖŠOS (tūkst. Lt)
Projektas „Kūrybiniai susitikimai“. (Viešoji biblioteka)	• 3,0

Dalyvavimas projektuose	VEIKLOS
Projektas „Metų knygos rinkimai“	Renginiai, skirti populiarinti lietuvių rašytojų leidinius. • Paramą knygomis 2014 m. gavo Žibartonių, Raguvos, Katinų, Miežiškių, Daniūnų bibliotekos.
Projektas „Šiaurės šalių bibliotekų savaitė“	• Renginių, pristatančių Šiaurės šalių kultūrą, organizavimas (Bernatoniai, Berniūnai, Ėriškiai, Molainiai, Linkaučiai, Miežiškiai, Raguva, Ramyga, Šilai, Tiltagalai, Vadokliai, Upytė).
Jaunimo informavimo tinklas „EURODESK LIETUVA“	Biblioteka yra Eurodesk atstovė Panevėžio rajone. Veiklą koordinuoja vyresn. bibliotekininkė V.Gailiušytė (Raguvos biblioteka) • Per metus surengtuose 20 įvairių renginių ir mobilių sesijų dalyvavo daugiau kaip 400 Panevėžio rajono ir miesto jaunų žmonių.
Projektas „Savaniai Panevėžyje“ (A. Lipniūno kultūros centras) Projekto tikslas – tarpkultūrinis bendradarbiavimas, ieškant naujų darbo formų ir idėjų, telkiant įvairaus amžiaus grupių žmones prasmingai, neformaliai veiklai	Rajono viešoji biblioteka nuo 2007 m. įsijungė į Europos savanorių tarnybos projektą kaip savanorius priimanči organizacija. • 2013 – 2014 (iki liepos 30 d.) metais bibliotekoje savanoriavo EST savanoriai - Grazia Ricci (Italija) ir Illia Prosol (Ukraina) • 2014 m. bibliotekoje savanoriaus nadja Huber (Vokietija).
Projektas „Būk savanoriu“.	Viešoji biblioteka įgyvendino visoje ES finansuojamą jaunimo savanoriškos tarnybos projektą „Būk savanoriu“. • Įgyvendinant šį projektą raguvos, Tiltagalų, Molainių bibliotekose savanoriavo 5 jaunuoliai.
Profesinės savanorystės projektas „Kam to reikia?“	Viešoji biblioteka vyksta į mokyklas ir pristato savo veiklą „Saugaus interneto savaitės“ metu. • Pravestos pamokos Paliūniškio mokykloje

2014 m. jau antrą kartą iš eilės biblioteka teikė duomenis tyrimui „Savivaldybių viešųjų bibliotekų sistemos vertinimas ir reitingavimas vadovaujantis BIX (Bibliotheksindex) metodika.

EST savanoriai

Biblioteka toliau dirbo su Europos savanorių tarnybos (EST) savanoriais. Tai jau ketvirtoji savanorių grupė bibliotekoje. Šį kartą, nuo 2013 metų spalio iki 2014 metų rugsėjo mėnesio, bibliotekoje darbavosi Grazia iš Italijos ir Illia iš Ukrainos. Viena iš jų veiklų buvo pristatyti savo šalis bei savanorystę rajono bibliotekose, mokyklose. Savanoriai bibliotekoje surengė Ukrainos ir Italijos kultūros vakarus, kuriuose, be kita ko, patys paruošė ir pristatė savo šalių nacionalinių patiekalų, kas buvo iššūkis ir jiems patiems. Savanoriai kartą per savaitę rengdavo vaikams kūrybinę laboratoriją „Stebuklingosios rankos“, kurios metu su vaikais darė įvairius darbelius. Grazia penkis mėnesius kartą per savaitę grupei aiškino italų kalbos subtilybes. Illia labiau mėgdavo prisidėti prie konkrečių renginių ruošiantis renginiams.

Savanoriai įsijungė į bibliotekos organizuojamus renginius: Dalyvavo Donelaičio skaitymuose – skaitė „Metų“ ištraukas itališkai ir ukrainietiška. Patys mokėsi lietuviškų tradicijų ir mokė vaikus: gamino Užgavėnių kaukes bei šventė Užgavėnes, Velykęs, dažė margučius, padėjo organizuoti šventes. Dalyvavo bibliotekos projekte „Mano vasaros talismanas“, pristatydami savo šalių literatūrines istorijas per filmukus, vaidinimus ir padėjo vaikams susikurti talismanus.

Savanoriai bendradarbiavo ir su kitais Panevėžyje buvusiais savanoriais, kurie pajavairino bibliotekos veiklą: ukrainietis Aleksandr suorganizavo Krekenavos regioninio parko pristatymą ir fotografijų parodą, Samuel iš Vokietijos nupiešė Užgavėnių veikėjus, dalyvavo Donelaičio skaitymuose.

VII. PERSONALAS

Darbuotojų skaičius

Ataskaitiniais metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje iš viso dirbo 68 darbuotojai. **Iš jų:**

- profesionalių bibliotekininkų 50:

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 4. Iš jų;

- kaimo bibliotekose – 4.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas:

Su aukštuoju iš viso – 27.

- viešojoje bibliotekoje – 10.
- Miesto bibliotekoje - 0
- kaimo bibliotekose – 17.

Su aukštesniuoju iš viso – 19.

- viešojoje bibliotekoje – 4.
- Miesto bibliotekoje – 2.
- kaimo bibliotekose – 13.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 4.

□ kaimo bibliotekose – 4.

2014 m. pradžioje į Naujarodžių bei Daniūnų bibliotekas buvo priimti dirbti nauji darbuotojai. Jiems, o taip pat naujai priimtai dirbti darbuotojai viešojoje bibliotekoje (A. Kutaitytei išėjus į motinystės atostogas) buvo surengti pradiniai bibliotekininkų mokymai bei sudarytos sąlygos dalyvauti įvairiuose kvalifikaciniuose mokymuose organizuojamuose G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekos bei nacionalinės M. Mažvydo ir Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto specialistų.

Rajono bibliotekose 2014 m. pensijinio amžiaus darbuotojai sudarė 14% visų darbuotojų.

Vykdamas Lietuvos darbo biržos programą, rajono bibliotekose nuo 2006 m. laikinai (1 – 4 mėn.) įdarbinami bedarbiai arba moksleiviai, pagalbiniais darbams bibliotekose atlikti. 2014 m. vykdamas programą „Būk savanoriu“ Tiltgalių ir Raguvos bibliotekose savanoriavo ir bibliotekininkams talkino savanoriai.

Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

2014 m. rajono bibliotekų darbuotojai itin gausiai dalyvavo įvairių bibliotekų, centrų bei kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti.

Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos organizuoti seminarai ir kt. renginiai:

- Skaitmeninio turinio panaudojimas viešosiose bibliotekose: pasirinkimo galimybės ir formų įvairovė. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- E. klasikos kūrinių užsakymas ir išdavimas elektroninių knygų skaityklėse – LIBIS ir VEPS sistemų galimybės. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Bibliotekose saugomo dokumentinio paveldo panaudos universalumas (parodos, renginiai). Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Nuotoliniai kvalifikacijos tobulinimo kursai „Saugenis internetas bibliotekų darbuotojams“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Konferencija „Bibliotekos socialiniams pokyčiams 2014: bibliotekos Europos sąjungos informacijos, mokslo ir kultūros politikoje“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Mokymai (kartu su VU Komunikacijos fakultetu) „Bibliotekos samprata ir jos vadyba“. Dalyvavo 4 darbuotojai.
- Mokymai (kartu su VU Komunikacijos fakultetu) „Informacinis raštingumas ir jo organizavimas“. Dalyvavo 4 darbuotojai.

„Bibliotekos pažangai 2“ mokymai:

- „Vartotojų ir partnerių poreikių analizės ir inovacijų diegimas“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- „Atstovavimas ir fondoieška“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- „Projektų iniciavimo teoriniai ir praktiniai mokymai“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- „Viešinimas“. Dalyvavo 3 darbuotojai.
- „Poveikio vertinimas“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- „Viešieji pirkimai“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- „Pokyčių kokybės valdymas“. Dalyvavo 1 darbuotojas.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos organizuotuose seminaruose ir mokymuose:

- Mokymai „LIBIS analizės bibliografijos posistemis. Analizinių bibliografinių įrašų kūrimas: Anotacijos ir Reikšminiu žodžių laukai“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- Seminaras „Socialiai pažeidžiamos grupės bibliotekoje: bendravimas ir aptarnavimas“. Dalyvavo 2 darbuotojai.

- Mokymai „Nemokamas „Debesų kompiuterijos“ paslaugos ir jų panaudojimas bibliotekoje“. Dalyvavo 20 darbuotojai.
- Mokymai „Darbas su nuotraukų redagavimo programa GIMP“. Dalyvavo 15 darbuotojų.
- Mokymai „Skaitmeninio turinio panaudojimo viešosiose bibliotekose: pasirinkimo galimybės ir formų įvairovė“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Mokymai „Skaitmenimas – vaizdo bei teks informacijos apdorojimas specialiu programų pagalba“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Mokymai „Informacijos paieškos strategija ir efektyvus panaudojimas (Infolex, eLABAa)“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- Mokymai „Bibliotekose saugomo dokumentinio paveldo panaudos universalumas (parodos, renginiai)“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Mokymai „Skaitmeninės sistemos stebėsenos diegimas viešosiose bibliotekose“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Mokymai „Lietuviškos teisinės duomenų bazės Infolex paieškos galimybės. Teisinių žinių gilinimas“ (Infolex, eLABAa)“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- Mokymai „Darbas su interneto svetainių turinio valdymo sistema „WordPress“. Dalyvavo 12 darbuotojų.
- Mokymai „Garso failų redagavimas su atvirojo kodo programa „Audacity“. Dalyvavo 15 darbuotojų.
- Seminaras „Kultūriniai kūrybiniai klasteriai“. Dalyvavo 1 darbuotojas.

Panevėžio rajono Švietimo centras, iš Lietuvos kultūros tarybos gavo finansavimą projektui „Kultūros darbuotojų kompetencijų ugdymas inovatyviais metodais“ ir bibliotekininkams surengė seminarus ir mokymus:

- Seminaras „Paauglystė – atradimų ir iššūkių laikas. Paauglių psichologija per amžių tarpsnius“. Dalyvavo 26 bibliotekininkai.
- Seminaras „Kultūros įstaigos ir kultūros darbuotojo įvaizdis modernioje visuomenėje“. Dalyvavo 23 darbuotojai.
- Seminaras „Projektų rengimas ir jų įgyvendinimas projektine darbo forma“. Dalyvavo 25 darbuotojai.
- Seminaras „Renginių teatralizacijos formos ir galimybės“. Dalyvavo 20 darbuotojai.
- Seminaras „Motyvuojantis bendravimas ir bendradarbiavimas šiuolaikinėje organizacijoje. Kartų teorijos idėjų pritaikymas efektyviai komunikacijai kurti“. Dalyvavo 33 darbuotojai.
- Anglų kalba. Dalyvavo 12 bibliotekininkų.

Taip pat ir šio **centro** surengtuose kvalifikacijos renginiuose:

- Seminaras „Kaip efektyviai susikalbėti skirtingo amžiaus žmonėms: tyliajai kartai, kūdikių bumo kartai, X kartai, Y kartai, Z kartai“. Dalyvavo 11 darbuotojų.
- Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Alkoholis, tabakas, narkotikai – grėsmė visuomenei, žala sveikatai. Žinios požiūris, elgsena“. Dalyvavo 1 darbuotojas.
- Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Kaip efektyviai pristatyti save ir savo idėją“. Dalyvavo 14 darbuotojų.
- Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Darbo kodekso pakeitimai ir personalo dokumentų įforminimas 2014 metais“. Dalyvavo 2 darbuotojai.
- Grundtvig mokymosi partnerystės projekto „Suaugusiųjų švietimo gairės artėjant 2020-iesiems“ partnerių susitikimas. Dalyvavo 1 darbuotojas.

Kitų įstaigų kvalifikaciniai renginiai:

VIPT asociacijos seminaras „Vaikų ir jaunimo iš socialiai pažeidžiamų grupių saugumas internete“. Dalyvavo 2 bibliotekininkai.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos mokymai: „Klientų konsultavimas teikiant pirminę konsultaciją asmens duomenų apsaugos klausimais“. Dalyvavo 2 bibliotekininkai.

Bibliotekos darbuotojai taip pat dalyvavo Ugdymo plėtotės centro, Lietuvos bibliotekininkų draugijos, Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Programos „Europa piliečiams“ biuro ir Panevėžio Europe Direct informacijos centro, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos, Šiuolaikinių didaktikų centro, asociacijos „Langas į ateitį“, Žmogaus studijų centro, VO Kauno Kazio Binkio

teatras, UAB „Mentoringas“, Pilietinės visuomenės instituto, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos, Eurodesk, VšĮ „Galvočius“ surengtuose mokymuose ir seminaruose.

Viešoji biblioteka ataskaitiniais metais surengė mokymus bibliotekininkams „Darbas su nemokamomis nuotraukų redagavimo programomis“. Dalyvavo 15 bibliotekininkų.

Bibliotekų atstovavimas

2014 m. rajono viešąją biblioteką 80-ojoje IFLA (Tarptautinė bibliotekų asociacijų federacija) konferencijoje Lione (Prancūzija) atstovavo bibliotekos direktorė Rūta Bagdonienė.

Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai:

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui – 148
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 3580
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –5457 fiz. vnt.

VIII. Materialinė bazė

2014 metais atlikti remonto darbai:

- Daniūnų bibliotekoje suremontuotos patalpos.
- Ramygalos, Vadoklių bibliotekoms pagamintos vertikalios žaliuzės.
- Renovuotos Gustonių, Šilų ir Tiltagalių bibliotekų patalpos, vykdant investicijų projektą „Universalių daugiafunkčių centrų Panevėžio rajone steigimas“.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 15 - oje viešosios bibliotekos kaimo bibliotekų.

2014 metais stacionariai nešildomomis išlieka Berniūnų ir Geležių bibliotekų patalpos. Jos patalpoms apšildyti naudojami elektriniai šildytuvai.

Rajone telefonai yra 35 bibliotekose ir 1 Naujamiesčio VIPT.

Inventoriaus būklė

Per ataskaitinius metus įsigyta:

Renovuotose Gustonių, Šilų ir Tiltagalių bibliotekose, vykdant investicijų projektą „Universalių daugiafunkčių centrų Panevėžio rajone steigimas“ pakeisti bibliotekiniai baldai naujais.

Nupirkti nauji baldai direktorės kabinetui.

Pakeistos kėdės Berčiūnų, Daniūnų, Dembavos, Geležių, Karsakiškio, Naujamiesčio, Naujarodžių, Ramygalos, Upytės, Vadoklių ir Žibartonių bibliotekose.

Lentynos knygoms viešojoje bibliotekoje ir rajono bibliotekose senos, nepatogios ir nesaugios naudotis, seni skaitytojų stalai, kėdės skaitytojams, kuriuos reikia atnaujinti.

Techninis aprūpinimas

1. Kompiuterių ir dauginimo priemonių skaičius. Iš viso CBS – 271.

Kompiuterių skaičius iš viso - 214

- skirta vartotojams – 150
- skirta darbuotojams - 64

Kompiuterių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 48

- skirta vartotojams - 20
- skirta darbuotojams - 28

Kompiuterių skaičius Miesto bibliotekoje – 7

- skirta vartotojams – 5
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterių skaičius Kaimo bibliotekose – 159

- skirta vartotojams -125
- skirta darbuotojams – 34

Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 57

- skirta vartotojams – 42
- skirta darbuotojams – 15

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 15

- skirta vartotojams - 4
- skirta darbuotojams - 11

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 4

- skirta vartotojams – 3
- skirta darbuotojams - 1

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 38

- skirta vartotojams –38

2014 metais įsigyta:

8 stacionarūs kompiuteriai VIPT2 atnaujinimui. Kompiuteriai gauti iš projekto „Bibliotekų kompiuterizavimas 2013“.

2 elektroninės skaityklės gautos iš projekto „Lietuvių literatūros klasikos perkėlimas į elektroninę erdvę“.

Renovuotose Gustonių, Šilų ir Tiltagalių bibliotekos, vykdant investicijų projektą „Universalių daugiafunkcių centrų Panevėžio rajone steigimas“, atnaujinta kompiuterinė įranga.

2. Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5107 m². Iš jų:

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti - 2917 m²

Lentynų apskaita:

- viso fondo lentynų metrų skaičius – 5915
- atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5255

IX. Finansavimas

2014m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė 2158,9 tūkst. litų. Iš jų:

- Steigėjo lėšos – 1897,5 tūkst.Lt
- Valstybės 186,0 tūkst. Lt
- Juridinių ir fizinių asmenų parama – 42,9 tūkst. Lt
- Specialūs grantai – 22,2 tūkst. Lt
- Gautos pajamos (lėšos gautos bibliotekinių operacijų metu) - 10,3 tūkst. Lt

IŠLAIDOS

- Darbo užmokesčiui – 1261,5 tūkst. Lt
- Dokumentų įsigijimui – 163,5 tūkst. Lt iš jų:
  - knygoms – 128,0 tūkst. Lt
  - periodikai – 35,0 tūkst. Lt
  - elektroniniams ir kt. dokumentams – 0,5 tūkst. Lt.
- Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 732,4 tūkst. litų.
- Ilgalaikio turto įsigijimui – 1,5 tūkst. Lt

IŠVADOS

Pasiekimai:

- Nuo 2014 metų rugsėjo 1 d Gustonių biblioteka pervadinta Gustonių biblioteka –UDC, o Šilų ir Tiltagalių bibliotekos įsikūrė vietos daugiafunkciose centruose – šiose bibliotekose atnaujinta įranga ir baldai;
- Aktyvi projektinė veikla užtikrino daugiau galimybių naujoms veikloms bibliotekose vystyti ir įgyvendinti;
- Buvo didinamos bibliotekininkų kompetencijos: per ataskaitinius metus bibliotekininkai savo žinias gilino nacionalinės M. Mažvydo, G. Petkevičaitės – Bitės, VU Komunikacijos fakulteto, rajono švietimo centro kvalifikaciniuose renginiuose.
- LIBIS programinė įranga įdiegta ir sėkmingai veikia Ramygalos bibliotekoje.
- Daugiau galimybių kuriantiems rajono gyventojams atsiranda, įregistravus literatų klubą „polėkis“.
- Plečiasi bibliotekos techninis aprūpinimas: 2014 m. gautos dvi el. skaityklės.
- Rajono biblioteka sėkmingai atstovauta IFLA konferencijoje Lione.

Pagrindinės problemos:

- Nepakankamas finansavimas neleidžia operatyviai atnaujinti bibliotekų fondų ir netenkina rajono gyventojų skaitymo poreikių;
- Formų, kurios sudomintų vaikus skaityti, paieška;
- Demografinės problemos, augantis skaičius namų ūkių, turinčių kompiuterius, atitraukia vartotojus iš bibliotekų, jų susigrąžinimas – iššūkis bibliotekininkams.

Ataskaitą parengė:

Edita Grucienė,

Tel. 8 45 58 70 46

El. paštas edita.gr@panrbiblioteka.lt